

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาอาชีวศึกษา)

ปริญญา

พัฒนาอาชีวศึกษา

อาชีวศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

Student's Desire for Guidance Service of Non – Formal and Informal Education
Centre Lat Krabang District Bangkok

นามผู้วิจัย นางสาวสุรีย์ พิชาลี

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์สมภพ สุวรรณรัฐ, ศศ.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์จินตนา กาญจนวิสุทธิ์, ค.อ.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ชนะ วันหนูน, วท.ม.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์สุรัชย์ จิวเจริญสกุล, ศศ.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

Student's Desire for Guidance Service at Non – Formal and Informal Education Centre
Lat Krabang District Bangkok

โดย

นางสุรีย์ พิชาลี

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาวิชาชีพศึกษา)

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุริย์ พิษาลี 2553: ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. ปรินญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย (พัฒนาอาชีวศึกษา) สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์สมภพ สุวรรณรัฐ, ศศ.ด. 102 หน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) ศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง และ 2) ศึกษาปัจจัยและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยจิตลักษณะของการแนะแนวกับความต้องการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยจิตลักษณะได้แก่ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค ทักษะคิดต่อการแนะแนว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 320 คน ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตามลำดับชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent Sample t-test และ One-way ANOVA ค่าสหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอย ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1) นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง มีความต้องการบริการแนะแนวในระดับมากทุกด้าน คือ ความต้องการบริการจัดวางตัวบุคคล บริการให้คำปรึกษาและบริการสนเทศ และนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา แตกต่างกันมีความต้องการบริการแนะแนวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา

3) ปัจจัยจิตลักษณะมีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Suree Pichalee 2010: Student's Desire for Guidance Service at Non – Formal and Informal Education Centre Lat Krabang District Bangkok. Master of Education (Vocational Education Development), Major Field: Vocational Education Development, Department of Vocational Education. Thesis Advisor: Mr. Sompop Suwannarat, Ph.D. 102 pages.

The objectives of this research were 1) to study and comparative the students' desire for guidance service at Non – Formal and Informal Education Centre Lat Krabang District and 2) to study the relationship between factors and personal factors and psychological characteristics of guidance desires of students, Lat Krabang District Non – formal and Informal Education Centre. The classification of personal factors such as gender, age, occupation, education level and psychological characteristics such as achievement motivation, self confidence, perceived problems and obstacles, attitude of guidance. 320 samples of the students Lat Krabang District Non – formal and Informal Education Centre the second term year of 2009 who came by means of stratified sampling. Tools used in this study was a questionnaire. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, Independent Sample t-test , One-way ANOVA and correlation.

The research findings were as follows:

1) Students' Desire for Guidance Service at Non – formal and Informal Education Centre Lat Krabang District was found all desires high level and students at Non – formal and Informal Education Centre Lat Krabang District by different individual factor comprised of gender, age, occupation education level, require different guidance statistically significant at the .05 level.

2) Personal factors did not correlate with the desires of the student guidance service.

3) Factors, psychological characteristics associated with guidance services desires of students statistically significant at the .01 level.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ ดร.สมภพ สุวรรณรัฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.จินตนา กาญจนวิสุทธิ และรองศาสตราจารย์ ชนะ วันหนูน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ ศิริวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และรองศาสตราจารย์ ดร.พนิต เข้มทอง ประธานกรรมการสอบ และประธานสาขาวิชาที่ได้ให้คำแนะนำที่ดียิ่งแก่งานวิจัยของผู้วิจัย รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาอาชีวศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณา ประสิทธิ์ประสาทวิชา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือในการวิจัย และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง นายพิสูจน์ ภูมิพงศ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล และเปิดโอกาสในการศึกษาต่อของผู้วิจัย

และขอขอบพระคุณนางทองสุข แผลสุพัฒน์มารดาและนายบุญช่วย แผลสุพัฒน์ บิดา ผู้ให้กำเนิดและให้การสนับสนุนการศึกษา รวมทั้งเพื่อนพัฒนาอาชีวศึกษาและเพื่อนร่วมงานของผู้วิจัย ที่ได้เป็นกำลังใจและสนับสนุนให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จและมีความก้าวหน้าทางด้านการศึกษา

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุรีย์ พิชาติ

พฤษภาคม 2553

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
ปรัชญาและความหมายของการแนะแนว	9
การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ	12
การแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน	26
ทฤษฎีความต้องการ	27
ปัจจัยส่วนบุคคล	33
ปัจจัยจิตลักษณะ	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
กรอบแนวคิดในการวิจัย	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
ประชากร	50
กลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	55
ผลการวิจัย	55
ข้อวิจารณ์	72
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	78
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	81
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	88
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา	55
2	ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา	57
3	ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยจำแนกเป็นรายชื่อ	58
4	ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง โดยจำแนกเป็นรายชื่อ	59
5	ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา ด้านการรับรู้ปัญหาและอุปสรรค โดยจำแนกเป็นรายชื่อ	60
6	ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา ด้านทัศนคติต่อการแนะแนว โดยจำแนกเป็นรายชื่อ	61
7	ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา โดยรวมและตามการบริการแนะแนว	62
8	ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา ด้านบริการสนเทศ โดยจำแนกเป็นรายชื่อ	63
9	ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา ด้านบริการให้คำปรึกษา โดยจำแนกเป็นรายชื่อ	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาด้านบริการจิตวางตัวบุคคล โดยจำแนกเป็นรายข้อ	65
11	เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามเพศ	66
12	เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามอายุ	66
13	เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามอาชีพ	67
14	เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา	67
15	ผลการเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา	68
16	ผลการเปรียบเทียบความต้องการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษา ที่แตกต่างกันเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD	69
17	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการบริการแนะแนว	69
18	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะกับความต้องการบริการแนะแนว ของนักศึกษา	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว	71

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เผชิญกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจครั้งสำคัญในช่วงปี 2550 และเกิดภาวะวิกฤติของเศรษฐกิจโลก ซึ่งได้ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะหดตัว อย่างรุนแรงและรวดเร็ว ทำให้สถานประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางได้รับผลกระทบอย่างหนัก ส่งผลให้มีการปลดคนงานเป็นจำนวนมาก ทำให้กำลังแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงานที่ถูกให้ออก และกำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานหางานยากและการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นก่อให้เกิดความยากจนของประชากรเพิ่มขึ้น แม้รัฐบาลได้ดำเนินการปรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพื่อให้สามารถรองรับการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจและการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป แต่แนวโน้มการเลิกจ้างยังคงมีอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากภาคเอกชนบางส่วนต้องปรับโครงสร้างองค์กรใหม่และการจ้างงานในตลาดแรงงานยังมีการขยายตัวไม่มากนัก ทำให้ปัญหาการว่างงานยังคงเป็นปัญหาที่รุนแรงต่อกำลังแรงงานของประเทศต่อไป และที่สำคัญกำลังแรงงานที่ว่างงานเหล่านี้ส่วนใหญ่มิมีคุณสมบัติไม่ตรงกับความต้องการของผู้ว่าจ้างที่กำหนดไว้

การแก้ปัญหาภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นจึงต้องอาศัยการศึกษา เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งสำหรับการสร้างความเจริญก้าวหน้า และการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงช่วยให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และยังจะช่วยให้บุคคลนั้นเป็นผู้ที่รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักการแก้ปัญหาตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรวัตถุที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างบุคคลให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง ในการที่จะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตตามความพอใจของตนเองไปในทางที่ถูกต้องและมีความสุขนั้น คือ กระบวนการแนะแนวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น รู้จักสิ่งแวดล้อม สามารถเลือกและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลที่เหมาะสม ต้องแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศแบบสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย (กรมวิชาการ, 2532: 8) ซึ่งจุดหมายของการแนะแนวเป็น

กระบวนการที่มุ่งสร้างเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม รู้จัก การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา รู้จักคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาในช่วงวิกฤต วางแผนการศึกษาต่อและพัฒนา ตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ รวมทั้งการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การแนะแนว จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคนโดยองค์รวมทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้เป็นบุคคลที่สามารถบูรณาการความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมและเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิต ไทยได้อย่างเหมาะสม (ชฎาลักษณ์ ปาลี, 2551: 2-3)

การแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นมากต่อบุคคลในสังคม ช่วยให้ ทุกคนมีโอกาสดีที่จะเข้าไปสู่การทำงานต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตรงกับความถนัดของตนเองและ ตรงกับความต้องการของผู้ว่าจ้างที่กำหนดไว้ ผลที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากบุคคลในสังคมมีความสุข ความพอใจต่องานที่ทำแล้ว สังคมก็ยังได้ประโยชน์จากการที่บุคคลได้ใช้ความรู้ความสามารถของ ตนอย่างเต็มความสามารถ การแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ จึงมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ช่วยให้ บุคคลได้รับการแนะแนวเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษาต่อและอาชีพ เช่น แนวทางการศึกษาต่อตาม ความถนัดและความสนใจ แนวทางการประกอบอาชีพตามลักษณะของงาน หน้าที่ในการทำงาน กระบวนการในการทำงาน และผลตอบแทนจากงานนั้นๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อบุคคลได้มีแนวทาง การศึกษาต่อ และ เข้าใจอาชีพต่างๆ ตามความสนใจของเขาอย่างถูกต้องมากขึ้น รวมทั้งมีแนวทาง ประกอบการพิจารณาเลือกการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามความสามารถเฉพาะอย่างของ ตนเองได้ถูกต้องสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนั้นได้ทราบเกี่ยวกับคุณลักษณะต่างๆ ที่จำเป็นต่อ การประกอบอาชีพ ว่ามีความถนัดความสามารถ และทักษะ แบบใด เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้ข้อมูล ดังกล่าวแล้วก็นำไปพิจารณาเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพอย่างเหมาะสม หรือถ้าหากบางคน ยังไม่มีความสนใจอาชีพใดเลย จะทำให้เขามีโอกาสสำรวจว่าตนเองสนใจศึกษาต่อด้านใด และ จะประกอบอาชีพอะไร ซึ่งช่วยให้มองเห็นช่องทางดำเนินแผนการทางอาชีพได้อย่างถูกต้องและ เกิดการปรับตัวได้ดีเมื่อเข้าไปทำงาน ทั้งต่องานในหน้าที่และสัมพันธ์ภาพระหว่างตัวเองกับ บุคคลอื่นที่ร่วมงาน หรือที่เกี่ยวข้องกับตัวเขา เป็นผลให้บุคคลสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด ตามที่คิดไว้ ก่อนการตัดสินใจศึกษาต่อและเลือกอาชีพ นั่นก็หมายความว่าประสบความสำเร็จก้าวหน้า ในการทำงาน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง เป็นสถาบันการศึกษาของรัฐที่ให้บริการทางการศึกษาดังแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญและหลักสูตรระยะสั้น แต่โอกาสที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะประกอบอาชีพโดยตรงนั้นค่อนข้างจะจำกัด ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นความจำเป็นที่ต้องพิจารณาคุณภาพปัญหาในการผลิตนักศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยที่ตลาดแรงงานมีความต้องการกำลังคนที่มีทักษะ มีความรู้ และความสามารถ ที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและอนาคต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบังมีภารกิจงานแนะแนวการศึกษา และส่งเสริมงานแนะแนว เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูล และให้ครูการศึกษานอกโรงเรียนทำหน้าที่ดำเนินงานแนะแนว โดยมีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรฝ่ายแนะแนวขึ้นเพื่อให้บริการแนะแนวในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคม บริการแนะแนวเป็นงานที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบังให้ความสำคัญ และจัดดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการนักศึกษาเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง ซึ่งผลจากการวิจัยดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาโดยตรงแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาอื่นที่สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยจิตลักษณะ กับความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางตอบสนองความต้องการการบริการแนะแนว ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง ตามลักษณะส่วนบุคคล และปัจจัยจิตลักษณะ
2. สถานศึกษาจะได้ผลการวิจัยไปใช้ในการให้บริการนักศึกษาให้ตรงกับความต้องการตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน
3. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการวางแผน การให้บริการแนะแนวกับนักศึกษาได้กับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต อื่น ๆ ที่มีสภาพบริบทใกล้เคียงกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนวแตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการแนะแนว
3. ปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการแนะแนว

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในขอบเขตต่อไปนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1,369 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะได้ศึกษาเฉพาะความต้องการบริการแนะแนวของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง

ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา

1.2 ตัวแปรปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง
การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค ทักษะคิดต่อการแนะแนว

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการบริการแนะของนักศึกษาศูนย์ศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง ซึ่งศึกษาเฉพาะบริการ ต่อไปนี้

2.1 บริการสนเทศ

2.2 บริการให้คำปรึกษา

2.3 บริการจัดวางตัวบุคคล

นิยามศัพท์

ความต้องการ หมายถึง สภาวะที่เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลกันทางร่างกายและจิต
ความต้องการของคนเรามากไม่ได้รับสนองตอบอย่างสมบูรณ์ เมื่อได้รับสนองตอบระดับหนึ่งก็เกิด
ความต้องการมากขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง

บริการแนะแนว หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้นักศึกษาได้รู้ถึงความสามารถ ความสนใจของตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม สามารถเลือกและตัดสินใจได้ว่าตนเองควรจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพอะไร หรือควรดำเนินชีวิตอย่างไรได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขความสำเร็จในชีวิต ประกอบด้วย บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา และบริการจัดวางตัวบุคคล

บริการสนเทศ หมายถึง บริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ข้อมูลหรือข้อสนเทศต่างๆ แก่นักศึกษา ทั้งทางด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และการปรับตัวในสังคม

บริการให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือ โดยมีการพบปะกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) และผู้มาขอรับคำปรึกษา (Client) เพื่อช่วยให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาได้เข้าใจตนเอง สิ่งแวดล้อม และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา ตลอดจนวางแผนในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง

บริการจัดวางตัวบุคคล หมายถึง บริการที่จัดขึ้น เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ตัดสินใจเลือกวิชาเรียนตามความสนใจและความถนัด เพื่อวางแผนในการเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนตัวที่ติดตัวมาและได้จากภาวะแวดล้อมทางครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา

ปัจจัยจิตลักษณะ หมายถึง ปัจจัยด้านจิตพิสัยที่ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค และทัศนคติต่อการแนะแนว

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่จะกระทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดี และประสบความสำเร็จ เช่น ความสำคัญของความสำเร็จ จุดมุ่งหมายในการเรียนและการทำงาน ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และความอดสาหะไปให้ถึงเป้าหมายความสำเร็จ

ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง คุณลักษณะในตนเองของบุคคล อันแสดงให้เห็นได้ด้วยการคิด การพูด การกระทำ การกล้าเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และไม่ทอดทิ้งกับปัญหา อุปสรรค เช่น การตัดสินใจ ความภูมิใจ ในการเลือกเรียนและเลือกอาชีพ ความมุ่งมั่น ความมีเหตุผล และความนับถือตนเอง

การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งกีดขวางที่เป็นปัญหาและอุปสรรค เช่น การมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหา การยอมรับสภาพปัญหา การรับรู้ระดับความสามารถของตนเอง การปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง และการแก้ปัญหาการเรียนและการทำงาน

ทัศนคติต่อการแนะแนว หมายถึง ความเข้าใจ ความรู้สึก และแนวโน้มหรือพฤติกรรมในการตอบโต้ต่อการบริการแนะแนว เช่น การให้ข้อมูลในการศึกษาต่อและเลือกประกอบอาชีพ การให้แนวทางการตัดสินใจแก้ปัญหาการเรียนและการทำงาน การช่วยพัฒนาศักยภาพและบุคลิกภาพ การช่วยให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและอาชีพทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาศูนย์ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตลาดกระบังที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียน

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถที่จะเลือกเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง หมายถึง สถานศึกษา
ที่จัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่เขตลาดกระบัง โดยอยู่ในสังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเอกสารในหัวข้อต่อไปนี้

1. ปรัชญาและความหมายของการแนะแนว
2. การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
3. การแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน
4. ทฤษฎีความต้องการ
5. ปัจจัยส่วนบุคคล
6. ปัจจัยจิตลักษณะ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ปรัชญาและความหมายของการแนะแนว

ปรัชญา (Philosophy) มาจากรากศัพท์เดิมในภาษากรีก ให้คำแปลว่า Love of wisdom (ความรักในปัญญา) แต่โดยทั่วไปตามความเข้าใจ หมายถึง ทัศนคติที่ถื่นกรองแล้ว โดยอาศัย ค่านิยม (Value) เป็นปทัสถาน (Norm) หรือหมายถึง แนวคิด ก็ได้ ซึ่งปรัชญาเป็นเสมือนแนวทางในการดำเนินงานไปสู่จุดหมายที่วางไว้ (สถิต วงศ์สวรรค์, 2527: 46)

มีปรัชญาการแนะแนวกล่าวไว้ว่า “การแนะแนวเป็นบริการช่วยเหลือให้เขาช่วยตัวเอง Help him to help himself” ช่วยให้นักล่นนำตัวของตัวเองได้เป็นขอคปรารณนา หรือหัวใจของงานแนะแนว การให้การแนะแนวนั้นจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ เคารพสิทธิของแต่ละบุคคลตามหลักประชาธิปไตย ไม่เปิดเผยความลับ มุ่งให้สัมฤทธิผล สูงสุดในการพัฒนาทุกด้านทั้งจิตใจ อารมณ์ สังคม ร่างกาย และช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาคด้วย (สถิต วงศ์สวรรค์, 2527: 47)

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน (2549: 1) ได้กล่าวถึงปรัชญาการแนะแนวไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความแตกต่างกันทั้งบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย เจตคติ ความรู้สึก สภาวะของจิตและอารมณ์ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัดและสติปัญญา

2. พฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ มีรูปแบบที่แตกต่างกันไป และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งอาจเปลี่ยนไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

3. มนุษย์ทุกคนย่อมมีปัญหา มีความขัดข้องใจ และต้องการได้รับความช่วยเหลือ

4. มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ มีที่อยู่ในตัว เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงยิ่ง จะมีความสุขก็ต่อเมื่อมีโอกาสได้ใช้ความรู้ ความสามารถ สติปัญญาอย่างเต็มที่ หากได้รับการแนะแนวที่ถูกต้องจะสามารถช่วยตนเองให้พัฒนา เจริญงอกงามถึงขีดสุด ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

5. การแนะแนวยึดหลักเมตตาธรรม อาศัยความรู้ ความหวังดีต่อกัน ยึดมั่นในความเป็นประชาธิปไตย เคารพกันตามเหตุผลและร่วมมือประสานงานกัน

6. การให้คำปรึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการแนะแนว ยึดหลักการว่าช่วยให้เขารู้จักการปรับตัวและสามารถนำตนเอง ช่วยเหลือตนเองได้

สถิติ วงศ์สวรรค์ (2531 อ้างถึง กวังรัตน์ พึ่งประดิษฐ์, 2534: 8 - 9) ได้กล่าวถึงปรัชญาการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา

2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกัน

3. บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน การเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปด้วยดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับปัจจัยและสาเหตุการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ

4. พฤติกรรมทุกอย่างของบุคคลย่อมมีสาเหตุ
5. บุคคลแต่ละคนย่อมมีศักดิ์ศรีและรับผิดชอบในการดำเนินชีวิตของตนเองได้
6. มนุษย์เป็นสิ่งที่มีความค่าและมีศักยภาพประจำตัว หากได้รับการช่วยเหลือทุกคนมี
โอกาสพัฒนาทุกด้านอย่างเต็มที่

โดยสรุป ปรัชญาการแนะแนวของแต่ละที่มีความใกล้เคียงกัน โดยเน้นที่การให้บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเองได้และมุ่งให้สัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการพัฒนาทุกด้านทั้งจิตใจ อารมณ์ สังคม ร่างกาย และช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาในอนาคตในการเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพ

ส่วนความหมายของการแนะแนว (Guidance) หมายถึง กระบวนการที่ผู้มีความรู้ทางด้าน การแนะแนวให้บริการช่วยเหลือแก่บุคคลโดยไม่จำกัดเพศ วัย ชั้น วรรณะ อาจจะเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มแล้วแต่กรณี ให้เขาเข้าใจสภาพที่แท้จริงของตนเองว่ามีความสามารถ ความถนัดตาม ธรรมชาติ สติปัญญา เจตคติ ศักยภาพอย่างไร เพื่อนำตนเองหรือช่วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งพัฒนาตนเองไม่ว่าจะเป็นทางกาย อารมณ์หรือ สังคมได้อย่างถูกต้อง (สถิต วงษ์สวรรค์, 2527: 1)

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2549: 1) ได้ให้ความหมายของการแนะแนว หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้นักศึกษาได้รู้ถึงความสามารถ ความสนใจของตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม สามารถเลือกและตัดสินใจได้ว่าตนเองควรจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพอะไร หรือควรดำเนินชีวิตอย่างไรได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ความสำเร็จในชีวิต

Morau and Ava (n.d. อ้างใน กรมการจัดหางาน, 2545: 6) กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเขาจะได้ ประสบความสำเร็จในชีวิต

วัชร ทรัพย์มี (อ้างถึง กรมการจัดหางาน, 2545: 6) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ เป็นต้นว่า การตัดสินใจว่าจะศึกษาด้านใด ประกอบอาชีพอะไรหรือแก้ปัญหาอย่างไรและสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อความสำเร็จและความสุขในชีวิต

การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

การแนะแนวการศึกษาและอาชีพเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการจัดบริการแนะแนวขึ้น และมีครูแนะแนวซึ่งได้รับการฝึกฝนมาโดยตรงทำหน้าที่ประจำ ทั้งนี้เพราะปัญหาต่าง ๆ ของนักศึกษามีมากมายและจำเป็นต้องช่วยกันแก้ไข รวมทั้งเสริมสร้างและป้องกันมิให้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นเกิดขึ้น

ประโยชน์ของการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา (วงพักตร์ ภูพันธ์ศรี และศิรินันท์ คำรงผล, 2538: 263 – 270)

การจัดบริการแนะแนวมีประโยชน์ต่อทั้งครู นักศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. การแนะแนวช่วยให้นักศึกษารู้จักตนเอง เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นหนทางไปสู่การวางแผนในอนาคตของตนเองว่าจะเลือกเรียนสาขาใด หรือเลือกประกอบอาชีพใด จึงจะเหมาะสมกับความถนัดและความสามารถของตนเอง

2. การแนะแนวช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาไปถึงขีดสุดของตนเอง เพราะการแนะแนวช่วยให้นักศึกษาได้รู้ขอบเขตของตนเองว่ามีส่วนดีและส่วนบกพร่องตรงจุดใดบ้าง ทำให้นักศึกษากลับที่จะเผชิญกับความจริง ยอมรับในส่วนที่ตนเองยังบกพร่อง และพร้อมที่จะปรับปรุงส่วนที่ด้อยอยู่แล้วก็จะได้รับการส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตนเองหรือเกิดความมั่นคงทางจิตใจ

3. การแนะแนวช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้อย่างดี นับตั้งแต่การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางบ้าน เพื่อน และครูที่โรงเรียน

4. การแนะแนวมีส่วนสำคัญในการช่วยให้นักศึกษาได้เห็นคุณค่าของการศึกษา ตลอดจนได้รับข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะส่งเสริมการศึกษา เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร บริการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ที่ให้แก่นักศึกษาตลอดจนวิธีเรียนที่จะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จ

5. บริการแนะแนวช่วยให้ครูได้เข้าใจนักศึกษามากยิ่งขึ้น โดยนักแนะแนวจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาแก่ครูที่ดูแลนักศึกษา ตลอดจนเสนอแนะให้ครูได้สังเกตและศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษา ซึ่งเมื่อครูเข้าใจนักศึกษาดีแล้วจะเป็นการช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละคนต่อไป

6. บริการแนะแนวมีส่วนสำคัญในการช่วยครูเพื่อแก้ไขปัญหาการสอนที่เกิดขึ้น รวมทั้งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักศึกษาที่ไม่พึงปรารถนาให้ไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้

ประเภทของการแนะแนวในสถานศึกษา (วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี และ ศิรินันท์ คำรงผล, (2538: 263 – 270)

1. การแนะแนวด้านการศึกษา (Educational Guidance) เป็นบริการที่จะช่วยแนะแนวทางในด้านการเรียนของนักศึกษาว่าจะทำอย่างไร เพื่อให้ได้พัฒนาความสามารถการเรียนของตน และได้รับความสำเร็จมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. การแนะแนวด้านอาชีพ (Vocational Guidance) เป็นบริการที่จะช่วยแนะแนวให้นักศึกษาเตรียมตัวเพื่อเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเอง และหาแหล่งของงาน รวมทั้งช่วยให้คำแนะนำในการที่ปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อความก้าวหน้าและมั่นคงในหน้าที่การงานของตนตลอดไป

3. การแนะแนวด้านสังคมส่วนตัว (Personal Social Guidance) เป็นบริการที่จะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจในตนเอง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นการบริการแนะแนวทั้ง 3 ประเภทนั้น มักจะเป็นการให้บริการไปพร้อม ๆ กัน เสมอ ทั้งการแนะแนวด้านการศึกษา การแนะแนวอาชีพและการแนะแนวด้านสังคมส่วนตัว

บริการต่าง ๆ ในการแนะแนว (วงพักตร์ ภูพันธ์ศรี และ ศิรินันท์ คำรงผล, 2538: 263 – 270)

การแนะแนวในสถานศึกษาควรประกอบด้วยบริการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. บริการสำรวจนักศึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) เป็นบริการที่จัดขึ้นในรูปของการศึกษาหาข้อมูล และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักศึกษา ทั้งในด้านประวัติ ครอบครัว นิสัยใจคอ บุคลิกภาพ ความสนใจ ความถนัด ความสามารถพิเศษ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ นักแนะแนวและครูรู้จักนักศึกษารายบุคคล ตลอดจนใช้ข้อมูลเหล่านี้ช่วยในการให้คำปรึกษาหารือและใช้ในการป้องกัน แก้ไขและส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาตามความสามารถของตนเอง ให้มากที่สุดทั้งในด้านการเรียนและการปรับตัวให้เข้ากับสังคม

2. บริการสนเทศ (Information Service) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ข้อมูลหรือข้อสนเทศต่าง ๆ แก่นักศึกษา ทั้งทางด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และการปรับตัวในสังคม ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษามีความสนใจที่จะวางแผนในชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งทางด้านการเรียน การเลือกอาชีพ รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพต่าง ๆ และรู้จักที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งข้อเสนอนั้นครูแนะแนวสามารถจัดในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่น การจัดเอกสารไว้ในมุมหนึ่งของห้องแนะแนว การปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ การปัจฉิมนิเทศนักศึกษาที่กำลังจะจบการศึกษา การเชิญวิทยากรมาบรรยายในเรื่องต่าง ๆ ที่นักศึกษาสนใจ การจัดศึกษานอกสถานที่ จัดฉายภาพยนตร์ ตลอดจนการจัดวันอาชีพ (Career day) เป็นต้น

3. บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service) เป็นกระบวนการช่วยเหลือ โดยมีการพบปะกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษา (Counselor) และผู้มาขอรับคำปรึกษา (Client) เพื่อช่วยให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาได้เข้าใจตนเอง สิ่งแวดล้อม และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา ตลอดจนวางแผนในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง ซึ่งการให้คำปรึกษานี้อาจจะบริการเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้ด้วยเทคนิคต่าง ๆ ดังนั้นผู้มาให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกฝนมาทางด้านนี้โดยเฉพาะ

4. บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) เป็นบริการที่จัดขึ้น เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ตัดสินใจเลือกวิชาเรียนตามความสนใจและความถนัด เพื่อวางแผนในการเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง นอกจากนี้อาจช่วยเหลือให้นักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่และมีความขัดสนได้ทำงานในระหว่างเรียนหรือเมื่อปิดภาคเรียน ส่วนนักศึกษาที่กำลังใกล้จะจบการศึกษา บริการนี้สามารถช่วยเหลือในเรื่องของการแนะแนววิธีการสมัครงาน แหล่งของงาน ตลอดจนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

5. บริการติดตามผล (Follow up Service) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อตรวจสอบว่าการช่วยเหลือนักศึกษาที่เคยมารับบริการนั้นทำให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด หรือต้องช่วยเหลือเพิ่มเติมต่อไปหรือไม่ ตลอดทั้งยังเป็นการประเมินผลบริการแนะแนวว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด และยังคงติดตามผลถึงสาเหตุที่นักศึกษายกกลางคัน หรือติดตามผลนักศึกษาที่จบออกไปว่ามีปัญหาในการศึกษาต่อ การปรับตัว หรือประกอบอาชีพหรือไม่

การวางแผนการศึกษาและอาชีพ

สกลรัตน์ พึ่งประดิษฐ์ (2550: 22) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการศึกษาและอาชีพ หมายถึง กระบวนการที่กำหนดเป้าหมายการศึกษาและอาชีพของนักศึกษาในอนาคตทั้งระยะใกล้ ระยะกลาง ระยะไกล โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจของตนเอง การพิจารณาโอกาสทางอาชีพบนฐานของข้อมูลการศึกษาและอาชีพ พร้อมเลือกวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชัยวัฒน์ วารี (2545: 6) ได้ให้ความหมายของการวางแผนชีวิตด้านอาชีพไว้ว่าการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ หมายถึง แนวดำเนินการด้านอาชีพโดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน สำนวตนเองพร้อมตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

พิพัฒน์ บุญฉิม (2545: 19) ได้ให้ความหมายของการวางแผนอาชีพว่า การวางแผนอาชีพ หมายถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการที่จะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง และตรงกับความเป็นจริง โดยคำนึงถึงข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

สรุปได้ว่า ความหมายของการวางแผนการศึกษาและอาชีพข้างต้น หมายถึง กระบวนการที่กำหนดเป้าหมายการศึกษาและอาชีพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจของตนเองบนฐานของข้อมูลการศึกษาและอาชีพ และเลือกวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนการศึกษาและอาชีพ

กรมการจัดหางาน (2545 อ้างถึง สกฤตรัตน์ พึ่งประดิษฐ์, 2550) กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนการศึกษาและอาชีพว่าการวางแผนการศึกษาและอาชีพ มีความสำคัญต่อชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมาก ดังนั้นการวางแผนการศึกษาและอาชีพเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพจึงมีความสำคัญมากด้วยเช่นกัน ในปัจจุบันมีอาชีพมากมาย เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักธุรกิจ และนักแสดง เป็นต้น ซึ่งอาชีพแต่ละอาชีพจะมีลักษณะของอาชีพที่แตกต่างกัน อาชีพบางอาชีพมีความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของนักเรียนคนหนึ่ง แต่ก็อาจมีความสอดคล้องกับบุคลิกภาพของนักเรียนอีกคนหนึ่ง การวางแผนการศึกษาและอาชีพ เพื่อตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความสนใจ ความถนัดของนักเรียนแต่ละคนจึงมีความสำคัญมาก นักเรียนที่เลือกคณะ/สาขาวิชาและอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ย่อมเกิดความสุขและเพลิดเพลินในการเล่าเรียน ตลอดจนการประกอบอาชีพในอนาคต แล้วยังมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนและการประกอบอาชีพมาก ในทางตรงกันข้ามถ้านักเรียนไม่มีการวางแผนในการเลือกคณะ/สาขาวิชา และอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับตนเองแล้วจะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่มีความสุขในการเรียนและการประกอบอาชีพในอนาคต ทำให้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จน้อยลงไป

จุดมุ่งหมายของการวางแผนการศึกษาและอาชีพ

การวางแผนการศึกษาและอาชีพ เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมแนะแนวการศึกษาและการแนะแนวอาชีพ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในการพัฒนาเป้าหมายของชีวิตและการเลือกแนวทางที่เกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต (ธรรมศักดิ์ มีอิสระ, 2544: 17)

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 อ้างถึง สกฐรัตน์ พึ่งประดิษฐ์, 2550: 23 - 24) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการวางแผนการศึกษาและอาชีพว่าการวางแผนการศึกษาและอาชีพ เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่ส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้นักศึกษาได้ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนในทุก ๆ ด้าน โดยการจัดกิจกรรมแนะแนวมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้นักศึกษารู้จักแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพส่วนตัว สังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพที่เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
4. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
5. เพื่อให้นักศึกษามีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรมและจริยธรรมแก่นักศึกษา
6. เพื่อให้นักศึกษามีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

กองส่งเสริมการมีงานทำ (2540: 1) กล่าวไว้ว่า การวางแผนการศึกษาและอาชีพ เพื่อตัดสินใจเลือกแผนการเรียน คณะ/สาขาวิชาและการเลือกประกอบอาชีพ ควรมีการพิจารณาตัวเอง โดยการสำรวจตนเองและการประเมินตนเอง ตลอดจนการพิจารณาแผนการเรียน คณะและสาขาวิชาและงานอาชีพว่ามีความเหมาะสมเพียงใดควบคู่กันไป เนื่องจากบุคคลแต่ละคนมีความถนัดความสามารถ และความสนใจในด้านการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน ดังนั้นบุคคลต้องรู้จักตัวเองประเมินตนเองตามความเป็นจริง เพื่อให้การวางแผนการศึกษากับอาชีพนั้น

หากเลือกคณะ/สาขาวิชาหรืออาชีพที่ไม่ตรงกับบุคลิกภาพ ลักษณะอุปนิสัย ความรู้ ความสามารถ ความถนัดและความสนใจแล้ว อาจก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ เช่น เรียนไม่สำเร็จต้องเปลี่ยนวิชาใหม่ ทำให้เสียเวลาและทุนทรัพย์ไปโดยเปล่าประโยชน์ หากอาชีพทำไม่ได้หรือไม่อยากประกอบอาชีพตามคณะ/สาขาวิชาที่ร่ำเรียนมา โอกาสเปลี่ยนงานบ่อย เป็นต้น ผลเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ก่อให้เกิดการสูญเปล่าทั้งเวลาความเจริญก้าวหน้าของบุคคล เศรษฐกิจของครอบครัว และของประเทศชาติเป็นส่วนรวมอีกด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของการแนะแนวเพื่อให้นักศึกษารู้จักสำรวจตนเอง รู้จักหาแหล่งข้อมูล และมีความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจเลือกได้อย่างถูกต้อง และมีความสุขกับทางเลือกของตนเอง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

ความหมายของการแนะแนวอาชีพ Parsons ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการแนะแนวอาชีพ ได้เป็นผู้ริเริ่มการให้คำปรึกษาด้านอาชีพที่บอสดันในสหรัฐอเมริกามากกว่า 70 ปีแล้ว และเป็นผู้พัฒนาวิธีช่วยเยาวชนด้วยการให้คำปรึกษาด้านอาชีพที่ใช้เป็นหลักอยู่ในปัจจุบันจากหนังสือที่เขาได้เขียนขึ้นและมีผู้จัดพิมพ์หลังจากเขาถึงแก่กรรมแล้ว ในปี ค.ศ. 1980 เขาได้ให้คำจำกัดความของการแนะแนวอาชีพว่า คือ การเลือกอาชีพ การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ และการที่จะประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวหน้า โดยเขาได้ชี้แจงแก่เยาวชนว่า การเลือกอาชีพอย่างเหมาะสมประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ (วัชรวิ ทรัพย์มี 2531: 118-119)

1. ความเข้าใจในตนเองอย่างแจ่มแจ้ง ทั้งด้านความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ความคาดหวัง ขีดจำกัดความรู้ กำลังสมอง และกำลังทรัพย์ ตลอดจนสาเหตุหรือต้นกำเนิดของสิ่งต่างๆ ดังกล่าว
2. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพ โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพนั้น ๆ ประโยชน์ที่จะได้รับ รายได้ โอกาสก้าวหน้าของงาน และสภาพการณ์ต่าง ๆ
3. การใช้เหตุผลโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ อันเป็นข้อเท็จจริงทั้งสองประการดังกล่าว

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Holland (Holland's Theory Vocational Choice) มีแนวความคิดที่ว่ารูปแบบพฤติกรรมหรือรูปแบบบุคลิกภาพของบุคคลว่ามีอิทธิพลสำคัญในการเลือกอาชีพและพัฒนาทางอาชีพ โดยมีหลักการว่าบุคคลจะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเอง ทฤษฎีของ Holland มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อความเข้าใจและทำนายพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างๆ รวมทั้งศึกษาถึงความสนใจในอาชีพที่สัมพันธ์กับบุคลิกภาพของบุคคล (วไลรัตน์ รักแตงาม, 2542: 33) อย่างไรก็ตาม กองส่งเสริมการมีงานทำ (2547: 7) ได้สรุปแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Holland ไว้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเลือกอาชีพ

1.1 อาชีพเป็นเครื่องแสดงออกทางบุคลิกภาพ บุคคลจะเลือกอาชีพโดยยอมแสดงว่าบุคลิกภาพของบุคคลนั้นจะปรากฏออกมาในทิศทางเดียวกัน

1.2 บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลมีความสัมพันธ์กับชนิดของสิ่งแวดล้อมในการทำงานของบุคคลนั้น ดังนั้นบุคคลจึงมีแนวโน้มจะหันเข้าหางานหรืออาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนเอง

1.3 บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ตนเองได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถของตน ทั้งยังเปิดโอกาสให้ตนเองได้แสดงเจตคติ ค่านิยม และบทบาทของตน

1.4 บุคลิกภาพของสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ดังนั้นเมื่อสามารถทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคลแล้ว ก็จะทำให้ทราบผลที่จะติดตามมาของบุคคลนั้นด้วย เช่น การเลือกอาชีพ ความสำเร็จในอาชีพ ตลอดจนทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งการศึกษา อาชีพและสังคมด้วย

2. สาระของทฤษฎีการเลือกอาชีพ

2.1 ในสังคมของวัฒนธรรมตะวันตก สามารถแบ่งบุคคลออกตามลักษณะของบุคลิกภาพได้ 6 ประเภท คือ

- 1) บุคลิกภาพที่ชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Realistic)
- 2) บุคลิกภาพที่ชอบเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ใช้ความคิด การแก้ปัญหา (Intellectual)
- 3) บุคลิกภาพที่ชอบเข้าสังคม (Social)
- 4) บุคลิกภาพที่ชอบระเบียบแบบแผน (Conventional)
- 5) บุคลิกภาพที่มีความทะเยอทะยาน ชอบมีอำนาจ (Enterprising)
- 6) บุคลิกภาพที่ชอบศิลปะ (Artistic)

2.2 ประเภทของอาชีพต่าง ๆ นั้น สามารถแบ่งตามลักษณะและสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกภาพของบุคคลทั้ง 6 ประเภทข้างต้น

2.3 บุคคลย่อมค้นหาสภาพแวดล้อมและอาชีพ ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคคลนั้นได้ใช้ความสามารถและทักษะ เพื่อแสดงออกถึงค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนการมีบทบาทที่เหมาะสม และหลีกเลี่ยงบทบาทที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง

2.4 พฤติกรรมของบุคคลสามารถอธิบายได้จากปฏิกริยาระหว่างแบบฉบับแห่งพฤติกรรมของบุคคลนั้นกับสภาพแวดล้อมของตัวเอง

ดังนั้นการเลือกอาชีพอย่างเหมาะสมจึงต้องมีความเข้าใจตนเองถึงความถนัด ความสนใจ ความสามารถ กำลังสมองและกำลังทรัพย์ รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพ ประโยชน์ และรายได้ต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลพิจารณาความสัมพันธ์ตามข้อเท็จจริง

หลักการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

การแนะแนวอาชีพมีหลักการที่ว่า หากบุคคลได้ศึกษา หรือทำงานที่ตรงกับความถนัด ความสนใจ และอุปนิสัยใจคอแล้ว เขาย่อมมีความสุขและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กว่าสิ่งที่ต้องปฏิบัติงานในสิ่งที่ไม่ชอบ ไม่ถนัด หรือไม่เหมาะกับอุปนิสัยใจคอของตน ดังนั้น ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพสถาบันการศึกษาทุกระดับ ผู้ดำเนินการจัดหรือผู้รับผิดชอบ จำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ ๆ ที่ควรยึดถือ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดบริการแนะแนว อาชีพให้มีประสิทธิภาพ วัชร ทรัพย์มี (2531: 3-6) ได้ให้หลักการแนะแนวอาชีพเพื่อยึดสำหรับ เป็นแนวในการปฏิบัติดังนี้

1. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง
2. การแนะแนวอาชีพเกี่ยวข้องกับชีวิตทุกด้านของบุคคล
3. การแนะแนวอาชีพส่งเสริมให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเอง
4. การแนะแนวอาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเยาวชน
5. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพเป็นสิ่งที่ต้องศึกษา
6. ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาทั่วไป
7. การตัดสินใจเลือกอาชีพควรมีการยืดหยุ่น
8. การแนะแนวอาชีพจะต้องคำนึงถึงความต้องการด้านเศรษฐกิจ และ โอกาสที่บุคคล จะได้งานทำด้วย ไม่ใช่สนับสนุนให้ผู้รับบริการเลือกอาชีพโดยพิจารณาความสามารถ ความสนใจ ความถนัด เท่านั้น
9. การแนะแนวอาชีพควรจะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้นว่า ระหว่างสถาบันการศึกษา กรมแรงงาน บริษัทห้างร้านและหน่วยงานต่าง ๆ

10. การแนะแนวอาชีพไม่ได้มีจุดประสงค์เพียงการช่วยให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพได้เท่านั้น แต่เป็นการช่วยให้บุคคลมีเจตคติที่ถูกต้อง ปราศจากอคติ พิจารณาลักษณะต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และทักษะในการตัดสินใจและการทำงาน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าแนวปฏิบัติในการแนะแนวต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เกี่ยวพันในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องตระหนักและศึกษา รวมทั้งการตัดสินใจที่ควรมีความยืดหยุ่น โดยคำนึงถึงความต้องการด้านเศรษฐกิจและตัวบุคคล โดยประสานกับหน่วยงานต่างๆ และทำให้เกิดเจตคติที่ถูกต้องในอาชีพ

นอกจากนี้ทางกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2532: 61-62) ได้จัดทำคู่มือแนะแนวขึ้นมา และได้ให้หลักการสำคัญในการจัดบริการแนะแนวอาชีพไว้ดังนี้

1. ควรถือว่าการแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในระยะยาวและค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นควรจะเริ่มการแนะแนวอาชีพตั้งแต่เด็กอยู่วัยประถมศึกษาต่อเนื่องขึ้นไปในระดับมัธยมศึกษา และจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา ในการแนะแนวอาชีพแต่ละระดับนั้น จะต้องคำนึงถึงวัยและความพร้อมของนักศึกษา กล่าวคือ ในระดับประถมศึกษาเด็กยังไม่ถึงวัยที่จะเลือกงานหรือทำงาน ทั้งยังไม่สนใจในเรื่องอาชีพมากนัก แต่เป็นวัยที่ควรปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่ออาชีพต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กให้รู้ว่าอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างนา ชาวนา ไร่ ชาวสวน แม่ค้า พ่อค้า แพทย์ ครู ไปรษณีย์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เหล่านี้เป็นอาชีพที่สุจริต ทุกอย่างย่อมเป็นงานที่มีเกียรติ ไม่ควรดูถูกงานเหล่านี้ ครั้นถึงระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา นักเรียนมีอายุมากขึ้น และเริ่มมองเห็นความจำเป็นในการเลือกอาชีพ หรือการประกอบอาชีพ ผู้แนะแนวก็ควรวางโครงการแนะแนวอาชีพ หรือโครงการจัดหางานให้กว้างขวาง และสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

2. ในการแนะแนวทางเลือกอาชีพแก่นักศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้แนะแนวต้องมีความเข้าใจในตัวนักศึกษาอย่างลึกซึ้งเสียก่อน โดยต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การบันทึกประวัติพฤติกรรม การทดสอบด้านต่าง ๆ และการสำรวจความสนใจในอาชีพหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในระเบียบนสะสม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานแนะแนว สิ่งที่ควรศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาข้อแรกก็คือ ความถนัด (Aptitude) โดยสังเกตหรือดูว่าผลงานที่เขาทำได้ดีที่สุคนั้นเป็นงานเกี่ยวกับอะไร ข้อที่สองก็คือ ความสนใจ

ตามธรรมชาติ (Natural Interest) ว่าตามปกติแล้วเขามีความสนใจเรื่องอะไรมากที่สุด ข้อที่สามก็คือ ต้องสังเกตอุปนิสัยใจคอ (Character) และบุคลิกลักษณะ (Personality) ของนักศึกษาว่ามีความเหมาะสมกับงานใด เพราะอาชีพแต่ละแขนงต้องการคนซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน เมื่อได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ผู้แนะแนวจะต้องช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักและเข้าใจตนเองได้ถูกต้อง คือ ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจอย่างดีว่าตนมีความสามารถทั้งทางร่างกายและสมองแค่ไหนเพียงไร มีความถนัดและความสนใจที่แท้จริงในอาชีพอะไร มีทัศนคติต่ออาชีพนั้น ๆ อย่างไร มีอุปนิสัยหรือบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับงานนั้น ๆ หรือไม่ ตลอดจนทราบถึงฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัวของตนด้วยว่าอยู่ในระดับใด

3. ผู้จัดบริการแนะแนวอาชีพ ควรจะมีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับโลกของงานอาชีพ เช่น แนวโน้มของการมีงานทำหรือความต้องการแรงงาน สภาพของความขาดแคลนกำลังคนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ ความขาดแคลนกำลังคนในด้านวิชาชีพต่าง ๆ เช่น แพทย์ พยาบาล นักบริหาร วิศวกร ช่างฝีมือประเภทช่างกล ช่างไฟฟ้า ช่างไม้ ช่างเชื่อมโลหะ เหล่านี้ เป็นต้น และในขณะเดียวกันผู้จัดบริการแนะแนวอาชีพจะต้องพยายามให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงหลายประการเกี่ยวกับงานอาชีพต่าง ๆ คือรู้ประวัติของงานอาชีพลักษณะของงาน สภาพสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับงาน คุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้ทำงาน ระเบียบการรับสมัครงาน เงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำสุด สูงสุด สวัสดิการต่าง ๆ และโอกาสก้าวหน้าในอาชีพนั้น ๆ

4. ผู้จัดบริการแนะแนวอาชีพ ควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของงานอาชีพต่าง ๆ อย่างคร่าว ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงไร เช่น ในประเทศไทยซึ่งมีอาชีพประมาณ 1,400 อาชีพนั้น ในหนังสือการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพของกรมแรงงานได้จัดไว้ 9 กลุ่มด้วยกันคือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ช่างเครื่องยนต์ ช่างกลึง ช่างเครื่องมือกล ช่างวิทยุ และโทรทัศน์
ช่างเครื่องเย็บ

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักคณิตศาสตร์ นักบัญชี นักสถิติ พนักงานควบคุมการใช้เครื่อง
คอมพิวเตอร์ พนักงานจ่ายเงิน

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ แพทย์ นักธรณีวิทยา วิศวกร เกษัชกร

กลุ่มที่ 4 ได้แก่ พนักงานขายของหน้าร้าน ผู้ชักชวนซื้อสินค้า ผู้จัดซื้อสินค้า ผู้นำเสนอสินค้าตัวอย่าง ผู้ประกอบกิจการค้าส่วนตัว

กลุ่มที่ 5 ได้แก่ พนักงานชวเลข พนักงานพิมพ์ดีด เลขานุการ พนักงานรับโทรศัพท์ เสมียนพนักงาน

กลุ่มที่ 6 ได้แก่ นักดนตรี นักแสดง ช่างประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ สถาปนิก ช่างแกะสลักเชิงประติมากรรม

กลุ่มที่ 7 ได้แก่ เกษตรกร ผู้ตกแต่งสวนไม้ประดับ ผู้ทำงานป่าไม้ ชาวประมง ผู้เลี้ยงสัตว์

กลุ่มที่ 8 ได้แก่ ครูอาจารย์ นักกฎหมาย นักสงเคราะห์ นักเศรษฐศาสตร์ นักจิตวิทยา

กลุ่มที่ 9 ได้แก่ พนักงานเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่ม พนักงานต้อนรับบนอากาศและภาคพื้นดิน มัคคุเทศก์ พนักงานเสริมสวย

5. ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพให้นักเรียน ผู้แนะแนวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ศึกษาต่อ หรือฝึกอาชีพเพิ่มเติม เพื่อนำความรู้นั้นไปประกอบอาชีพ แหล่งสมัครงานและแหล่งที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพแหล่งต่างๆ ดังกล่าวมานี้มากมายเช่น

- 5.1 กองการจัดหางาน กรมแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- 5.2 ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- 5.3 ศูนย์ข่าวการรับสมัครงาน สำนักงาน ก.พ.
- 5.4 สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- 5.5 วิทยาลัยสารพัดช่างทุกแห่ง
- 5.6 โรงเรียนอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

5.7 แร้งงานจังหวัดต่าง ๆ คือ นครสวรรค์ นครราชสีมา ลำปาง ราชบุรี สงขลา อุตรธานี นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สระบุรี สมุทรสาคร ชลบุรี ขอนแก่น พิชณุโลก ภูเก็ต อุบลราชธานี เชียงใหม่ สมุทรปราการ เชียงราย และนครศรีธรรมราช รวม 20 จังหวัด

5.8 หนังสือพิมพ์รายวัน

5.9 หน่วยราชการต่างๆ ฯลฯ

6. ในการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ควรจะมีคณะกรรมการร่วมกันวางโครงการ หรือ แผนปฏิบัติงานโดยละเอียดตลอดทั้งปี แล้วเสนอให้ผู้บริหารของสถานศึกษารับทราบ เพื่อขอความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือการส่งเสริมสนับสนุนต่อไป ในการวางโครงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ควรจะมีเวลาดำเนินงาน มีผู้ร่วมปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบ มีวิธีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามลำดับ กำหนดระยะเวลาดำเนินงาน มีผู้ร่วมปฏิบัติงานหรือผู้รับผิดชอบ มีงบประมาณค่าใช้จ่าย และ กำหนดวิธีการประเมินผล รวมทั้งระบุผลที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้นด้วย

7. ในการให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น นอกจากเราจะต้องรู้จักนักศึกษาเป็นอย่างดีทุกด้านแล้ว ควรจะยึดหลักการสำคัญคือ พยายามให้นักศึกษาเป็นผู้ตัดสินใจเลือกด้วยตนเองมากที่สุด อย่างไรก็ตามควรพิจารณาปัญหาอื่น ๆ ประกอบด้วยเช่น นักศึกษาบางคนอาจจะยังไม่เคยคิดที่จะเลือกอาชีพอะไรเลย บางคนเลือกไว้แล้วแต่ยังไม่แน่ใจนัก บางคนเลือกแล้วแต่เป็นอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับตัวเอง บางคนก็ต้องการทราบว่าตนเองมีความถนัดหรือเหมาะสมกับอาชีพใด บางคนก็ต้องการทราบโอกาสในการเข้าทำงาน พ่อแม่ของนักศึกษาบางคนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกของนักศึกษา และนักศึกษาบางคนก็ตัดสินใจเลือกอาชีพตามเพื่อน ตามอารมณ์หรือความเพ้อฝัน เหล่านี้เป็นต้น

ดังนั้นในการวางโครงการดังกล่าว ควรจะให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษาที่วางไว้เดิมหรือที่จะวางขึ้นใหม่ด้วย ควรพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความสามารถ และความสนใจอย่างแท้จริง ควรพยายามให้นักเรียนและผู้ปกครองและทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และควรประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานต่อไป

การแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2549: 2) ได้ให้หลักการแนะแนว 6 ข้อ คือ

1. การแนะแนวต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา โดยสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนทุกกิจกรรม
2. การแนะแนวเป็นหน้าที่ของครูทุกคนที่จะต้องดำเนินการร่วมกันและมีการประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะชุมชน
3. การแนะแนวจะต้องจัดสำหรับนักศึกษาทุกคน ไม่ใช่เฉพาะนักศึกษาที่มีปัญหาเท่านั้น และต้องจัดให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพและบุคลิกภาพ
4. การแนะแนวต้องจัดอย่างต่อเนื่อง ควรมีแผนปฏิบัติการแนะแนว โดยให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหา ความต้องการในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต
5. การแนะแนวควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาทุกด้าน ตรงตามความเป็นจริงและเป็นปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้สามารถช่วยเหลือนักศึกษาได้ตรงตามความต้องการทุกคน
6. การแนะแนวควรช่วยให้นักศึกษาสามารถนำตนเองและพึ่งตนเองได้

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2549 : 2) ได้ให้เป้าหมายของการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. ป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคล (Preventive Approach)
2. ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Curative Approach)
3. ส่งเสริมและพัฒนาบุคคล (Developmental Approach)

ประโยชน์ของการแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน, 2549: 2)

1. ผู้รับบริการ ได้รับข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และรู้จัก เข้าใจตนเองในจุดดี จุดด้อย ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และสามารถตัดสินใจเลือกรับบริการการศึกษาออกโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

2. นักศึกษา รู้จัก เข้าใจตนเองในจุดดี จุดด้อย ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักวิเคราะห์ข้อมูลตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม และเลือกตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และสภาพการณ์ต่างๆ ได้ สามารถพัฒนาปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองได้ ตลอดจนถึงตนเองได้

3. ครู ช่วยให้นักศึกษารู้จัก เข้าใจ ยอมรับความแตกต่าง ความสามารถ รักและเห็นคุณค่าในตัวนักศึกษา สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลายเหมาะสมกับความแตกต่างของนักศึกษา ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและมีความสุข

4. สถานศึกษา ช่วยลดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการศึกษา ส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน, 2549 : 2)

ทฤษฎีความต้องการ

ความต้องการ หมายถึง สภาวะที่เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลกันทางร่างกายและจิต ความต้องการของคนเรามากไม่ได้รับสนองตอบอย่างสมบูรณ์ เมื่อได้รับสนองตอบระดับหนึ่ง ก็เกิดความต้องการมากขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง (ชฎาลักษณ์ ปาลี, 2551)

Maslow (1970 อ้างถึง ศิริบุรณ สบายโกศล, 2542: 146 – 147) เป็นผู้วางรากฐานจิตวิทยา มนุษย์นิยม เขาได้พัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจซึ่งมีพื้นฐานบนความคิดที่ว่า การตอบสนองแรงขับ เป็นหลักการเพียงอันเดียวที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเน้นในเรื่องลำดับขั้นความต้องการ และเชื่อว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะต้องการสิ่งใหม่ที่สูงขึ้น เมื่อความ

ต้องการพื้นฐานได้รับการตอบสนอง เช่น ความมั่นคงปลอดภัย การกินอิ่มนอนหลับ
ความต้องการอื่นจะเข้ามาทดแทน เป็นพลังซึ่งจูงใจให้ทำพฤติกรรม เช่น ความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและแพร่หลายอย่าง
มากซึ่งทฤษฎีนี้เป็นของนักจิตวิทยาชื่อ Maslow (Maslow, 1970 อ้างถึง วิชาส ทงสุข, 2552:
199-202) โดย Maslow ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ 3 ประการ คือ

1. มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด แต่สิ่งที่มนุษย์ต้องการ
นั้นขึ้นอยู่กับว่า เขามีสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือยัง ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความ
ต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุดและจะเริ่มต้นตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งที่จูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป
ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นจึงจะเป็นสิ่งที่จูงใจของพฤติกรรม

3. ความต้องการของมนุษย์มีเป็นลำดับขั้นตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการ
ในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที

ความต้องการของมนุษย์สามารถแบ่งเป็นลำดับขั้นได้ 5 ลำดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการด้านพื้นฐาน
ของมนุษย์ได้แก่ ด้านปัจจัย 4 ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอด ได้แก่ อาหาร น้ำ
อากาศ เครื่องนุ่งห่ม การพักผ่อนนอนหลับ เป็นต้น โดยบุคคลจะได้รับการตอบสนองด้านนี้ก่อน
จึงจะมีความต้องการขั้นต่อไป

2. ความต้องการด้านความมั่นคงและปลอดภัย (Security, or Safety, Needs) เป็นความ
ต้องการด้านความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต ได้แก่ ความรู้สึกด้านมั่นคงปลอดภัย ความเป็น
ปึกแผ่น ความต้องการความคุ้มครองปกป้อง ความรู้สึกปลอดภัยจากการคุกคาม ปลอดภัยจาก
ความวิตกกังวล ตลอดจนความเจ็บป่วยหรือ อันตรายต่าง ๆ

3. ความต้องการการยอมรับหรือผูกพัน (Affiliation, or Acceptance, Needs) เนื่องจากบุคคลในสังคมต้องการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นที่อยู่ในสังคม ความต้องการความรักอยากให้ตนเป็นที่รัก ยอมรับจากกลุ่ม โดยปกติบุคคลย่อมอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นจึงต้องการได้รับการยอมรับหรือผูกพันจากบุคคลในกลุ่ม เช่น กลุ่มครอบครัว เพื่อน กลุ่มทำงาน เป็นต้น

4. ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) ตามทฤษฎี Maslow เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองด้านความต้องการยอมรับแล้ว จะต้องการยกย่องจากตัวเองและจากบุคคลอื่น ความต้องการนี้เป็นความพึงพอใจในอำนาจ ความภาคภูมิใจ สถานะ และความเชื่อมั่นในตนเอง

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Need for Self-Actualization) Maslow คำนึงว่าความต้องการในระดับนี้เป็นระดับสูงสุด เป็นความปรารถนาที่จะสามารถในเรื่องของการประสบความสำเร็จ เพื่อจะมีศักยภาพและบรรลุความสำเร็จในสิ่งหนึ่งสิ่งใดในระดับสูงสุด

ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer (Alderfer's Existence Relatedness Growth Theory) (Alderfer, n.d. อ้างใน ธร สุนทรายุทธ, 2551: 303-305)

Alderfer ได้เสนอทฤษฎี ERG โดยอาศัยพื้นฐานมาจากทฤษฎีของ Maslow และจากการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ Alderfer ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ความต้องการในการอยู่รอดหรือความต้องการดำรงชีวิต (Existence Needs) หรือ E เป็นความต้องการในระดับต่ำสุดและมีลักษณะเป็นรูปธรรม ประกอบด้วยความต้องการตามทฤษฎี Maslow คือความต้องการของร่างกายและความต้องการความปลอดภัย รวมทั้งปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) หรือ R มีลักษณะเป็นรูปธรรม น้อยลง ประกอบด้วยความต้องการด้านสังคมซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ตามทฤษฎีของ Maslow ประกอบด้วยความต้องการความปลอดภัยและความต้องการการยกย่อง

3. ความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) หรือ G เป็นความต้องการระดับสูงสุดในระดับขั้นตอนของ Alderfer และมีความเป็นรูปธรรมต่ำสุด ประกอบด้วยส่วนที่เป็นความต้องการการยกย่องรวมกับความต้องการการประสบความสำเร็จในชีวิตตามแนวคิดทฤษฎีของ Maslow

Alderfer ไม่เชื่อว่าบุคคลจะได้รับการตอบสนองความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ในระดับของความต้องการก่อนที่จะก้าวหน้าไปสู่ระดับอื่น เขาพบว่าบุคคลจะได้รับการกระตุ้นโดยความต้องการมากกว่าหนึ่งระดับ Alderfer ยังได้ขยายทฤษฎีของ Maslow โดยพิจารณาถึงวิธีการที่บุคคลมีปฏิกิริยาเมื่อเขาสามารถและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตน โดยพัฒนาหลักความก้าวหน้าในความพึงพอใจ เพื่ออธิบายถึงวิธีการที่บุคคลมีความก้าวหน้าสัมพันธ์กับลำดับชั้นความต้องการเมื่อตอบสนองความต้องการในระดับต่ำกว่าได้ และในทางตรงกันข้ามหลักการถดถอย-ความตึงเครียดซึ่งอธิบายว่า เมื่อบุคคลยังมีความตึงเครียดในการพยายามที่จะตอบสนองความต้องการในระดับที่สูงขึ้น บุคคลเหล่านั้นจะเลิกความพยายามตอบสนองความต้องการและเปลี่ยนไปใช้ความพยายามที่จะตอบสนองในระดับต่ำกว่า ทฤษฎี ERG ระบุว่าความต้องการของบุคคลสามารถเปลี่ยนไปในระดับที่สูงขึ้นหรือต่ำลงได้ ขึ้นอยู่กับว่าเขาสามารถตอบสนองความต้องการในระดับต่ำลง หรือความต้องการในระดับสูงขึ้นไปหรือไม่

ทฤษฎี E.R.G. นี้จะมีข้อสมมติฐาน 3 ประการ เป็นกลไกสำคัญอยู่คือ (ชงชัย สันติวงษ์, 2536: 390-392)

1. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนอง (Need Satisfaction) นั่นคือหากความต้องการระดับใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการประเภทนั้นจะมีอยู่สูง ตัวอย่างเช่น ถ้าพนักงานได้รับการตอบสนองด้านเงินเดือนน้อยเกินไป ความต้องการด้านเงินเดือนก็จะจะมีอยู่สูง

2. ขนาดของความต้องการ (Desire Strength) ถ้าหากความต้องการประเภทที่อยู่ต่ำ เช่น ความต้องการทางด้านอยู่รอด ได้รับการตอบสนองมากพอแล้วก็จะยิ่งทำให้ความต้องการประเภทที่อยู่สูงกว่า เช่น ความต้องการความก้าวหน้าและเจริญเติบโตมีมากขึ้นตัวอย่างเช่น ถ้าหัวหน้างานได้รับการตอบแทนด้านค่าจ้างและอื่น ๆ (ความต้องการอยู่รอด) มากพอแล้วนั้นหัวหน้างานคนนั้นก็จะต้องการได้รับการยอมรับและนับถือจากกลุ่มเพื่อนร่วมงาน(ความสัมพันธ์ทางสังคม)

3. ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง (Need Frustration) ถ้าหากความต้องการประเภทนี้มีอยู่สูงมีอุปสรรคติดขัด ได้รับการตอบสนองน้อย ก็จะทำให้ความต้องการประเภทที่อยู่ต่ำลงมีอุปสรรคติดขัดตอบสนองน้อยก็จะทำให้ความประเภทที่อยู่ต่ำลงไปมีความสำคัญมากขึ้น

ทฤษฎีความต้องการของ Hoppock (Hoppock's Composite Theory) ซึ่งสามารถแยกออกเป็นข้อย่อย ๆ ดังนี้ คือ (Hoppock, 2546 อ้างถึง สกุรัตน์ พึ่งประดิษฐ์, 2550: 23 - 24)

1. คนเราเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการ มนุษย์เกิดมาทุกคนย่อมมีความต้องการมากมาย ความต้องการเหล่านี้มีทั้งความต้องการทางร่างกายและจิตใจ ทางร่างกาย ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ส่วนความต้องการทางด้านจิตใจ ได้แก่ ชื่อเสียง การยอมรับ ความรัก ความนับถือจากผู้อื่น แต่บุคคลทุกคนมีความต้องการต่างชนิดและต่างระดับกัน บางคนต้องการทางวัตถุ เช่น เงินทอง ทรัพย์สิน ในขณะที่บางคนเน้นความสงบทางจิตใจมากกว่า บางคนก็ชอบที่จะอยู่กับผู้อื่น ต้องการสัมพันธ์กับผู้อื่นสูง ทำให้เขาแสวงหากิจกรรมอาชีพที่จะช่วยให้เขาได้ใกล้ชิดสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก ๆ เช่น อาชีพประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ในขณะที่บางคนชอบอยู่เงียบ ๆ คนเดียวก็มักเลือกอาชีพที่ไม่ต้องยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่นมากนัก เช่น อาชีพนักประพันธ์ นักคอมพิวเตอร์ เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความต้องการที่หลากหลายของมนุษย์ เป็นตัวกำหนดให้เขาเลือกอาชีพที่จะสนองความต้องการของเขาได้

2. อาชีพที่เราเลือก มักจะเป็นอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการที่สูงสุดที่เราได้ บุคคลที่มีความต้องการความมั่นคงในชีวิตสูง มักจะเลือกอาชีพที่มีความมั่นคงและมีความเสี่ยงน้อย เช่น อาชีพรับราชการ เพราะไม่ต้องกลัวการถูกไล่ออก หรือผู้ที่ชอบเสี่ยงมากอาจสนใจอาชีพทางธุรกิจก็ได้

3. ความต้องการที่เกิดขึ้น อาจชัดเจนแน่นอนในบุคคลบางคน แต่สำหรับบางคนก็อาจคลุมเครือ แต่ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตาม จะมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเราทั้งสิ้น

4. พัฒนาการทางอาชีพเริ่มจากจุดที่บุคคลเริ่มตระหนักว่า มีอาชีพบางชนิดที่จะทำให้เขาได้รับความต้องการของเขาได้

5. สิ่งที่จะเป็นเครื่องแสดงว่า เรามีการพัฒนาทางการเลือกอาชีพมากขึ้นหรือไม่ นั่น ขึ้นอยู่กับว่าเราเข้าใจว่าการเลือกอาชีพของเราได้สนองตอบความต้องการของตนเองเพียงใด ยิ่งเราแน่ใจว่า ที่เราเลือกอาชีพนี้ เพราะเรามีความต้องการอย่างนี้ อย่างนั้นก็ยิ่งแสดงว่าเรามีพัฒนาการทางอาชีพที่สูงขึ้น

6. การเข้าใจตนเองจะทำให้เราได้รู้ถึงสิ่งที่เราต้องการ และรู้ว่าเรามีอะไรจะไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ต้องการนั้น

7. ความรู้เกี่ยวกับอาชีพก็มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพช่วยให้เราได้ประจักษ์แก่ตนเองว่า อาชีพนั้น ๆ สนองความต้องการของเราหรือไม่ เราจะได้อะไรจากการประกอบอาชีพนั้น และเราจะต้องให้อะไรแก่อาชีพนั้น ๆ บ้าง จะเห็นได้ว่า ในการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพใดนั้น ถ้าเราไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพนั้นเลย เราจะเลือกอย่างคนตาบอดแต่ถ้าเรามีข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่เราสนใจ ข้อมูลนั้นจะช่วยประกอบการพิจารณาของเรา ทำให้การตัดสินใจของเราอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมากขึ้น

8. ความพึงพอใจในงานอาชีพ เกิดจากการได้ประกอบอาชีพที่ตรงกับความต้องการของเรา ความพึงพอใจในงานอาชีพของเราจะสูงขึ้นถ้าสิ่งที่มีใกล้เคียงกับสิ่งที่เราต้องการงานอาชีพใดก็ตามที่สนองความต้องการของบุคคลได้ทั้งระดับความต้องการทางจิตใจและร่างกายงานนั้นย่อมทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจมากขึ้นเป็นลำดับ บุคคลที่เบื่อหน่ายต่องานย่อมหมายถึงงานที่เขาทำไม่ได้สนองความต้องการของเขา ดังนั้น ความสุขความพึงพอใจต่องาน จึงหมายถึงอัตราส่วนของสิ่งที่เขาได้จากงาน กับสิ่งที่เขาคาดหวังจะได้ ถ้าอัตราส่วนของสิ่งที่เขาได้รับกับที่เขาคิดว่าเขาควรจะได้รับนั้นสมดุลกัน เขาก็ยังมีความพึงพอใจงานที่ทำ ไม่ดิ้นรนหางานใหม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงสิ่งที่เขาได้รับจากการทำงานนั้น มิได้หมายถึงเงินเดือนเสมอไป อาจเป็นด้านอื่น ๆ เช่น บรรยากาศ สวัสดิการและเพื่อนร่วมงานด้วยก็ได้

9. ความพึงพอใจจากการทำงาน มิได้หมายถึงเฉพาะสิ่งที่คุณค่าได้รับในปัจจุบันเท่านั้น บุคคลอาจมีความพอใจในงานที่เขาทำ เพราะงานนี้จะทำให้เขาก้าวหน้าเร็ว มีอนาคตที่แจ่มใสกว่างานอื่น ๆ ก็ได้ คือเขาอาจจะยอมรับเริ่มต้นจากงานปัจจุบันที่ไม่ใคร่น่าสนใจนัก แต่คิดว่ามีความหวังจะเลื่อนตำแหน่งใหญ่ได้เร็วก็เป็นได้ สำหรับบางคนความพอใจในงานอาจจะเกิดจากการที่งานนั้นได้ตอบสนองความต้องการปัจจัยขั้นพื้นฐานของเขาได้ก่อน แม้งานจะไม่มีอนาคตเลย แต่เขาอาจพอใจทำเพราะ ได้เงินดีในปัจจุบัน เช่น ผู้ที่ไปทำงานในตะวันออกกลาง เป็นต้น

10. ความสามารถในการเปลี่ยนอาชีพได้เสมอ เราอาจเปลี่ยนงานถ้างานใหม่ให้เงินดีกว่างานเก่าหรือเราอาจเปลี่ยนงานถ้าความต้องการของเราเปลี่ยนไป เช่น ถ้าเราเกิดเบื่อการทำงานซ้ำซาก จำเจ มีความต้องการอยากหาสิ่งใหม่น่าตื่นเต้นให้กับชีวิต เราอาจจะออกจากงานเดิมที่นำเบื่อหน่ายสู่งานใหม่ที่ท้าทายก็ได้

สรุปได้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่มีความต้องการ และอาจเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ดังนั้น เมื่อความต้องการเปลี่ยนไปงานซึ่งครั้งหนึ่งเคยสนองความต้องการของเรา ก็ย่อมจะต้องเปลี่ยนไปด้วย เพื่อสนองความต้องการที่เกิดขึ้น

ปัจจัยส่วนบุคคล

อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2540: 5-6) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพ และ เปรียบเทียบอำนาจในการอธิบายการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพจากกลุ่มปัจจัยที่ต่างกัน ได้แก่ จากปัจจัยภูมิหลัง ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม รวมทั้งได้ วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างปัจจัยภูมิหลัง ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า ทั้งสามกลุ่มปัจจัยคือ ภูมิหลังปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพ โดยที่ปัจจัยส่วนบุคคลมีอำนาจในการอธิบายการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพได้มากที่สุด ผลการวิเคราะห์รูปแบบการตัดสินใจทางการศึกษาและอาชีพ พบว่าปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพ

อรุณ อารี (2539) ได้ศึกษาการตัดสินใจของนักศึกษาในการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา พบว่าการตัดสินใจของนักศึกษาในการเข้าเรียนต่อการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง 3 วิธี คือ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน วิธีเรียนแบบทางไกล วิธีเรียนด้วยตนเอง มีองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน คือ 1) การตระหนักและวิเคราะห์ปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูลและกำหนดทางเลือก 3) การประเมินและพิจารณาทางเลือก 4) การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด และ 5) การปฏิบัติและติดตามผล แต่ในส่วนของวิธีเรียนนั้น นักศึกษาไม่มีการตัดสินใจ เนื่องจากสถานศึกษาไม่ได้จัดวิธีเรียนไว้มากกว่า 1 วิธีให้

เลือก ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจของนักศึกษาคือ ปัจจัยบุคคล และปัจจัย สังคม

ปัจจัยจิตลักษณะ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

McClelland (1961 อ้างใน ศิริบุรณ สหายโกสุม, 2542: 146 – 147) เชื่อว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็น สิ่งที่เรารู้ การศึกษาเกี่ยวกับการมเลียงคูดสนับสนุนความคิดเห็นอันนี้ มีหลักฐานจากการศึกษา เด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่ามาจากครอบครัวที่พ่อแม่ตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศในการทำงาน และให้ลูกทราบว่าตนสนใจในสัมฤทธิ์ผลของลูก ฝึกให้ลูกช่วยตัวเอง มีความเป็นอิสระแก่ ตน การอบรมค่อนข้างเข้มงวด ให้รางวัลเมื่อลูกทำสำเร็จตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ และลงโทษถ้าทำ ไม่ได้ ให้ความรักความอบอุ่น แสดงให้ลูกเห็นว่าที่ต้องเข้มงวดเพราะความรักและปรารถนาให้ลูก มีความสำเร็จ

McClelland (1961 อ้างใน ศิริบุรณ สหายโกสุม, 2542: 146 – 147) สรุปลักษณะผู้ที่มี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบในพฤติกรรมของตน และตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศในการทำงาน
2. ตั้งวัตถุประสงค์ที่มีโอกาสจะสำเร็จ 50 – 50 หรือมีความเสี่ยงปานกลาง
3. พยายามทำงานอย่างไม่ท้อถอยจนถึงจุดหมายปลายทาง
4. มีความสามารถในการวางแผนระยะยาว
5. ต้องการข้อมูลย้อนกลับของผลการทำงาน
6. เมื่อประสบความสำเร็จมักอ้างสาเหตุจากภายใน เช่น ความสามารถ ความพยายาม

Bandura (1986 อ้างใน โชคชัย กิมโสม, 2545: 44) กล่าวว่า คุณสมบัตินี้ของเป้าหมายเป็นตัวกำหนดเงื่อนไขการกระทำพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการใช้ความพยายามและการจูงใจในการเรียน และการประกอบอาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เป้าหมายที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง กำหนดขึ้นอย่างชัดเจนว่าพฤติกรรมใด ที่ผู้เรียนต้องทำและควรปฏิบัติอย่างไร

2. เป้าหมายที่มีลักษณะท้าทาย ระดับของเป้าหมายมีผลต่อปฏิกิริยาของผู้เรียนที่ต้องปฏิบัติเองและความพยายามที่จะใช้ หากผู้เรียนสามารถทำสิ่งที่ท้าทายได้สำเร็จตามเป้าหมายผู้เรียนนั้น จะเกิดความพึงพอใจและความพยายามมากขึ้น ในการตั้งเป้าหมายให้ท้าทายนี้ควรเป็นเป้าหมายที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงไม่ยากหรือไม่ง่ายจนเกินไป

3. เป้าหมายระยะสั้น มีผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียนและความคาดหวังต่อความสามารถของตนเอง เพราะเป้าหมายระยะสั้นนี้ควบคุมการกระทำพฤติกรรมที่ได้ใกล้ชิดกว่าทำให้ผู้เรียนได้พบกับความสำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้นและได้ข้อมูลจากการปฏิบัติที่ชัดเจนกว่า

4. เป้าหมายที่สอดคล้องกับความเป็นจริง จะให้เห็นถึงความก้าวหน้าและตัดสินใจประสิทธิภาพของการเรียนหรือการทำงานที่ผู้เรียนปฏิบัติ การตั้งเป้าหมายที่สูงเกินไปหรือต่ำเกินไปไม่ก่อให้เกิดประโยชน์

แรงจูงใจการตั้งเป้าหมายมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนหรือการทำงานของคุณคณบดี (Lock, 1990 อ้างใน โชคชัย กัมโลสม, 2545: 47)

1. เป้าหมายทำให้บุคคลต้องใช้ความพยายามมากขึ้น

2. เป้าหมายทำให้บุคคลมุ่งความสนใจไปที่กิจกรรมที่เกี่ยวกับเป้าหมาย

3. เป้าหมายทำให้บุคคลนำความรู้หรือทักษะที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดผลสำเร็จ

4. เป้าหมายเป็นตัวกำหนดการบรรลุผลสำเร็จและใช้ในการเปรียบเทียบความก้าวหน้าของบุคคล

ดังนั้น การที่การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการผลักดันตนเองให้ไปสู่เป้าหมายทางการศึกษาและอาชีพที่ได้วางไว้

ความเชื่อมั่นในตนเอง

เขาวริกษ์ ปวงคำคง (2549: 20) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง คือ การกล้าแสดงออกในการตอบคำถาม การกล้าซักถาม กล้าแสดงความคิดเห็น การกล้าตัดสินใจโดยไม่ลังเลด้วยตนเอง มีความรอบคอบ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเป็นตัวของตัวเอง เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

สมาคมการศึกษาเด็กแห่งอเมริกา (1955 อ้างใน เขาวริกษ์ ปวงคำคง, 2549: 20) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดขึ้นกับเด็กที่ประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ ๆ บุคคลยิ่งประสบผลสำเร็จมากเท่าไร ย่อมทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเท่านั้น เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง เขาจะรู้สึกตัวเองว่าไม่ถูกข่มขู่จากคนอื่น ๆ ทำให้ความยุ่งยากใจต่าง ๆ ลดลงไป หรือหมดไป อันเป็นผลทำให้ความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ไปได้ผลดียิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

Yoder and Proctor (1988 อ้างใน เขาวริกษ์ ปวงคำคง, 2549: 23) กล่าวว่าลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะ ดังนี้

1. กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม โดยปราศจากความก้าวร้าว
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ถึงแม้ว่าทุกคนจะค้านเขา
3. เป็นมิตรกับคนทั่วไป
4. มุ่งมั่นทำงานจนกระทั่งสำเร็จ และมั่นใจว่าสิ่งที่รู้เป็นสิ่งที่ดีพอ
5. เมื่อได้รับความสำเร็จ และถูกปฏิเสธ ก็มีความมั่นคงพร้อมที่จะลุกขึ้นสู้ด้วยความเข้มแข็ง
6. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี

7. เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสม พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำโดยไม่รีรอ
8. มีความคาดหวังที่จะเป็นผู้นำอย่างน้อยที่สุด 1 ครั้ง

สรุปได้ว่า Yoder และ Proctor ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะมีลักษณะที่กล้าแสดง เป็นมิตรและ ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี มุ่งมั่นทำงานจนกระทั่งสำเร็จ มีความมั่นคงพร้อมที่จะลุกขึ้นสู้ด้วยความเข้มแข็งเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสม และพร้อมที่จะเป็นผู้นำโดยไม่รีรอ

การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค

การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค เป็นการที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งกีดขวางที่เป็นปัญหาและอุปสรรค แนวทางการตอบสนองต่อเหตุการณ์ ขึ้นอยู่กับการตีความหมายของเหตุการณ์

ทฤษฎีทางการรู้การเข้าใจ (Cognitive Theories) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงแนวทางการตอบสนองต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้การตอบสนองขึ้นอยู่กับการตีความหมายของเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งมี ดังนี้ (วิชัย กองอุดม, 2542: 14)

1. ทฤษฎีการยกสาเหตุ (Attribution Theory) ซึ่งเสนอโดย Fritz Heider. ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลมาจากสาเหตุพื้นฐาน 2 ชนิด คือ อาจมาจากสาเหตุภายใน เช่น ลักษณะบุคลิกภาพ หรือความพยายามของเขาเอง หรือสาเหตุภายนอก เช่น สถานการณ์ทางสังคม การกระทำของคนอื่น
2. ทฤษฎีความสอดคล้องทางการรู้การเข้าใจ (Cognitive Consistency Theory) เสนอโดย Leon Festinger ได้กล่าวว่าเมื่อมนุษย์เกิดความขัดแย้งขึ้น เขาจะเกิดความไม่สบายใจ และเมื่อเกิดการขัดแย้งการเรียนรู้เกิดจากการเข้าใจ มนุษย์จะต้องเปลี่ยนความคิดของเขา หรือการกระทำของเขา เพื่อพยายามทำให้เกิดการสอดคล้องขึ้น ทฤษฎีความสอดคล้องทางการเรียนรู้ การเข้าใจ เน้นถึงวิธีการที่บุคคลเข้าใจตีความหมาย และมีประสบการณ์ต่อโลกอย่างรวดเร็ว

3. ทฤษฎีการคาดหวัง (Expectancy Theory) เสนอโดย Kert Lewin และ E.C.Tolmen. ได้กล่าวถึงการกระทำของมนุษย์ และมนุษย์เลือกที่จะกระทำตามคุณค่าของผลที่เกิดขึ้นและความน่าจะเป็นไปได้ที่จะทำได้สำเร็จ

พิชญ มหาสุข (2547) ได้ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนต่อการบริการแนะแนวของโรงเรียนหัวหินอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ภูมิหลังของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.40 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 21.90 ไม่เคยใช้บริการแนะแนวของโรงเรียน ร้อยละ 43.90 ผลการเรียนรู้เฉลี่ย 2.00 ขึ้นไป ร้อยละ 47.60 บิดามีวุฒิการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 39.20 มารดามีวุฒิการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 51.40 บิดามีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 27.90 มารดามีอาชีพธุรกิจ/ค้าขาย ร้อยละ 30.10 ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดา 4,001–6,500 บาท ร้อยละ 21.30 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของมารดา 4,000 บาท ร้อยละ 27.60 และการรับรู้ของนักเรียนต่อการบริการแนะแนวของโรงเรียนหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมนักเรียนรับรู้ว่ามีบริการแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการรับรู้มากอันดับหนึ่งในด้านการบริการสนเทศ รองลงมาคือด้านบริการป้องกัน ส่งเสริมพัฒนาช่วยเหลือ และมีการรับรู้ปานกลางในด้านบริการให้คำปรึกษาด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคลและด้านบริการติดตามผลตามลำดับ นอกจากนี้ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักเรียนที่มีภูมิหลังด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครองต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริการแนะแนวของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนระดับชั้นต่างกันและนักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้บริการแนะแนวต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริการแนะแนวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Cox (1996) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของหลักสูตรการวางแผนอาชีพต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวน 348 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของหลักสูตรการวางแผนอาชีพเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ในการดำเนินการวิจัยนักศึกษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในหลักสูตรการวางแผนอาชีพเป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากที่นักศึกษาเข้าร่วมหลักสูตรการวางแผนอาชีพ

10 สัปดาห์จนครบสมบูรณ์แล้ว นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค เป็นการที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งกีดขวางที่เป็นปัญหาและอุปสรรค แนวทางการตอบสนองต่อเหตุการณ์ ขึ้นอยู่กับการตีความหมายของเหตุการณ์ โดยอาจใช้ทฤษฎีทางการรู้การเข้าใจ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีการยกสาเหตุ ซึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลมาจากสาเหตุพื้นฐาน 2 ชนิด คือ อาจมาจากสาเหตุภายใน เช่น ลักษณะบุคลิกภาพ หรือความพยายามของเขาเอง หรือสาเหตุภายนอก เช่น สถานการณ์ทางสังคม การกระทำของคนอื่น ทฤษฎีความสอดคล้องทางการรู้การเข้าใจ เมื่อเกิดการขัดแย้ง การเรียนรู้เกิดจากการเข้าใจเพื่อพยายามทำให้เกิดการสอดคล้องขึ้น ทฤษฎีความสอดคล้องทางการเรียนรู้ การเข้าใจ เน้นถึงวิธีการที่บุคคลเข้าใจตีความหมาย และมีประสบการณ์ ทฤษฎีการคาดหวัง กล่าวถึงการกระทำของมนุษย์ และมนุษย์เลือกที่จะกระทำตามคุณค่าของผลที่เกิดขึ้นและความน่าจะเป็นไปได้ที่จะทำได้สำเร็จ

ทัศนคติต่อการแนะแนว

นพมาศ ธีรเวคิน (2539 อ้างใน แสงชัย ชัยจงเจริญสุข, 2539: 23-25) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ความเชื่อที่คงทนของมนุษย์ต่อบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งรวมตัวกับค่านิยมเป็นกลุ่มทำหน้าที่บ่งการพฤติกรรมออกมาในระยะยาว

องค์ประกอบของทัศนคติ (2539 อ้างใน แสงชัย ชัยจงเจริญสุข, 2539: 24 - 25)

ทัศนคติ มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. ความเชื่อและความคิด (Cognitive Component) คือ ความเชื่อ ความไม่เชื่อ และความรู้
2. ความชอบ (Affective Component) เกี่ยวกับอารมณ์ เช่น ความชอบ ความรัก
3. การกระทำ (Action Component) คือ การผลักดันพฤติกรรมออกมา

จากองค์ประกอบทัศนคติ พบว่าองค์ประกอบด้านความคิด ความเชื่อ และอารมณ์ของมนุษย์ซึ่งอยู่ภายในร่างกายรวมกันเป็นตัวผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมา ทำให้มนุษย์มีแนวความคิดเห็นในการกระทำของตนเองที่คงทนพอสมควร

ทัศนคติเกิดจากการที่มนุษย์ได้เรียนรู้สิ่งที่มีมากระตุ้น โดยสิ่งที่มีมากระตุ้นมีเงื่อนไขและมนุษย์ได้นำมาผูกโยงกับสิ่งเร้าที่ไม่มีเงื่อนไขเพื่อประเมินผลที่ได้รับ และมนุษย์ยังได้เรียนรู้ถึงผลของการกระทำที่ทำ ในการช่วยให้ทัศนคติมีความคงทนพอสมควร

การเปลี่ยนแปลงของทัศนคติ ขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ (แสงชัย ชัยจงเจริญสุข, 2539: 24 - 25)

1. กระบวนการสื่อสาร

การสื่อสารมีผลต่อการแสดงออกของมนุษย์ ตามธรรมชาติมนุษย์รับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีความสนิทสนมมากกว่าคนที่ไม่รู้จักมักคุ้น ดังนั้นกระบวนการสื่อสารจึงมีความสำคัญในการเปลี่ยนทัศนคติของมนุษย์ ซึ่งกระบวนการสื่อสารขึ้นอยู่กับความชำนาญและบุคลิกภาพของผู้สื่อสาร ความน่าไว้วางใจ และผลกระทบ

2. เนื้อหาสาระของการสื่อสาร

เนื้อหาสาระของการสื่อสารที่ถูกต้องเป็นการกระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจน่าติดตาม การกระตุ้นต้องไม่เป็นการกระตุ้นที่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป รวมถึงวิธีการนำเสนอโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น การฉายสไลด์ หรือภาพยนตร์

3. ภาวะแวดล้อมในการสื่อสาร

การสื่อสารที่ดีในการเปลี่ยนทัศนคติ ต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดีในขณะที่ทำการสื่อสาร เนื่องจากสิ่งที่ยึดเหนี่ยวไม่ว่าจะเป็นอุณหภูมิต่ำหรือร้อนเกินไป มีเสียงดังมาก มีผู้คนมากมายส่งเสียงคุยกัน ทำให้การสื่อสารไม่ดีเท่าที่ควร สิ่งเหล่านี้ต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นขณะทำการสื่อสาร

4. บุคลิกภาพของผู้ฟัง

สิ่งที่สำคัญในการเปลี่ยนทัศนคติ คือ บุคลิกภาพของผู้ฟังซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างมนุษย์ บางคนเปลี่ยนแปลงง่าย บางคนเปลี่ยนแปลงยาก แม้ว่ามืองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นดีเพียงใด ไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ (2533: 101-102) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดอบรม การวางแผนชีวิตและอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัย ปิดของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างรูปแบบการอบรมการวางแผนชีวิตและอาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่บัณฑิตศึกษา 2) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็นความสำคัญของการวางแผนชีวิตและอาชีพในอนาคต 3) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติในการเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตตนเองมากขึ้น 4) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2531 สาขาศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร คือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร หลังจากการเข้ารับการอบรมตามหลักสูตร มีทัศนคติในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุมแต่มีลักษณะการมุ่งอนาคตและวุฒิภาวะทางอาชีพแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษากลุ่มทดลองที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดหลังจากการเข้ารับการอบรมตามหลักสูตร มีทัศนคติในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองลักษณะมุ่งอนาคต และวุฒิภาวะทางอาชีพแตกต่างกับกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้เข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษากลุ่มทดลองที่ศึกษาทั้งที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด หลังจากการเข้ารับการอบรมตามหลักสูตร มีทัศนคติในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต และวุฒิภาวะทางอาชีพไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าทัศนคติจึงเป็นความเชื่อ ค่านิยม และความรู้สึกรวมกันของมนุษย์ มีความคงทนพอสมควร และอาจเปลี่ยนแปลงได้ ตามผลกระทบที่ได้รับ รวมทั้งทัศนคติต่อการแนะนำ หากมีผลกระทบใดเกิดขึ้น อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อทัศนคติของผู้ที่ได้รับผลกระทบนั้นต่อการแนะนำเช่นเดียวกัน

งานวิจัยในประเทศ

สนิท กาญจนประดิษฐ์ (2548: 87-89) ได้ศึกษาการออกกลางคันของนักศึกษาการศึกษา นอกโรงเรียน พบว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับการออกกลางคันของนักศึกษานอกระบบจากการเข้าร่วม กิจกรรมการศึกษานอกระบบ ส่งผลให้นักศึกษาออกกลางคันจนไม่จบหลักสูตร ในหลักสูตร การศึกษาสายสามัญและหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต นักศึกษาที่เข้าร่วมในกิจกรรม โดยวิธีการเรียนทางไกล ในหลักสูตรการศึกษาสายสามัญ ปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลต่อ การตัดสินใจหยุดเรียนก่อนจบหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ซึ่งจำแนกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัย ภายนอก ปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยภายในของนักศึกษาเอง เช่น วิธีชีวิตความเป็นอยู่ และฐานะ ทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวนักศึกษาเอง มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษา ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ปัจจัยภายนอกของ นักศึกษาที่ต้องหยุดเรียนก่อนจบหลักสูตรนั้น เกิดจากกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน และ มีปัจจัยภายนอกหลายประการด้วยกันที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้จนไม่ประสบความสำเร็จ เช่น หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ตลอดจนครูประจำ กลุ่ม สถานที่ใช้ในการพบกลุ่ม เป็นต้น

วาทีตา เอื้อเจริญ (2545) ได้ศึกษาความต้องการและปัญหาการรับบริการสารสนเทศของ นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า สภาพทั่วไปของนักศึกษาทั้งสาย สามัญและสายอาชีพ ส่วนใหญ่ไม่เคยรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาผ่านดาวเทียม ส่วนนักศึกษา ที่เคยรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาจะรับชมรายการๆ ในช่วงวันอาทิตย์ และเห็นว่าเป็น ประโยชน์มาก กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนที่นักศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพเคยเข้า ร่วมกิจกรรม โดยการสาธิตหรือฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน นอกจากนั้นด้านความต้องการ บริการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาสายสามัญมีความต้องการคอมพิวเตอร์มากที่สุด ส่วนนักศึกษา สายอาชีพมีความต้องการวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีมากที่สุดและนักศึกษาสาย สามัญมีปัญหามากที่สุด คือ เครื่องคอมพิวเตอร์มีจำนวนน้อย ส่วนนักศึกษาสายอาชีพมีปัญหา มากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการปฏิบัติงานอาชีพมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความ ต้องการ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความต้องการมีปัญหาและรับ บริการสารสนเทศแตกต่างกัน ตามประเภทนักศึกษาและสถานที่พบกลุ่ม

ปรีชา สุทธิเนียม (2546) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร พบว่า น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และพฤติกรรมการสอนของครูส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน กับเจตคติที่มีต่อการเรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่วิเคราะห์จากนักศึกษาที่มีงานทำ และรวมทั้งหมด แต่เมื่อวิเคราะห์กับนักศึกษาที่ไม่มีงานทำพบว่า น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความคาดหวังในอนาคต ความรับผิดชอบ กิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมการพบกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ไม่มีงานทำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านความกระตือรือร้นในการเรียน เจตคติที่มีต่อการเรียน พฤติกรรมการสอนของครู ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยทั้งหมดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่วิเคราะห์ระหว่างนักศึกษาที่มีงานทำ กับนักศึกษาไม่มีงานทำ พบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน

พิพัฒน์ บุญนิม (2545: 53-54) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการวางแผนเข้าสู่อาชีพชั้นสูงในจังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักตนเอง 2) การศึกษาลักษณะงานและค้นหอาชีพที่เหมาะสมกับคุณสมบัติของตน 3) การปรึกษาผู้มีความรู้ 4) การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ และ 5) การวางแผนในการหางาน จำแนกตามสังกัดการศึกษา ประเภทวิชาที่เรียนและผลการเรียน ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนเข้าสู่อาชีพนักศึกษาได้ปฏิบัติในระดับปานกลาง ด้วยการศึกษาลักษณะงานและค้นคว้าอาชีพที่เหมาะสมกับคุณสมบัติของตน โดยพิจารณาถึงความก้าวหน้าในอาชีพที่ต้องการจะทำได้ในระดับมาก รองลงมาคือ การพิจารณาประสบการณ์ที่จะได้รับจากการทำงาน ส่วนการพิจารณาอัตราค่าจ้างของอาชีพที่น่าสนใจกับแหล่ง ข้อมูลต่าง ๆ นักศึกษาพิจารณาเป็นลำดับสุดท้ายการรู้จักตนเองโดยพิจารณาถึงบุคลิกภาพในการทำงานเป็นลำดับแรก รองลงมาคือการรับคำแนะนำในการสมัครงานจากบุคคลรอบข้าง ส่วนการขอรับคำปรึกษาเกี่ยวกับโอกาสในการได้งานจากผู้มีความรู้ นักศึกษาพิจารณาเป็นลำดับสุดท้าย การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ โดยพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างการศึกษากับการทำงานจริงเป็นลำดับแรก ส่วนการได้เข้าร่วมฟังบรรยายประชุมเรื่องการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพนักศึกษาพิจารณาเป็น

ลำดับสุดท้ายการปรึกษาผู้มีความรู้โดยพิจารณาถึงการได้ฟังหรือรับทราบความคิดเห็นเรื่องการทำงานจากบุคคลรอบข้างเป็นลำดับแรก ส่วนการขอรับคำปรึกษาเกี่ยวกับโอกาสในการได้งานจากผู้มีความรู้ นักศึกษาพิจารณาเป็นลำดับสุดท้ายและการวางแผนในการวางแผนในการหางานโดยพิจารณาถึงการสอบถามถึงแหล่งงานตามต้องการจากบุคคลรอบข้างเป็นลำดับแรกส่วนการได้เข้าร่วมกิจกรรม ณ สถานที่ที่จัดนัดพบแรงงานหรือวันตลาดนัดแรงงาน นักศึกษาพิจารณาเป็นลำดับสุดท้าย

ชัยวัฒน์ วารี (2545: 63-64) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัยจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ 2) โครงการพัฒนาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ผลจากการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการวางแผนชีวิตด้านอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการวางแผนชีวิตด้านอาชีพประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ การสำรวจเป้าหมายในการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ การสำรวจคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ การสำรวจโลกกว้างทางอาชีพ การเรียนรู้กระบวนการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ และการดำเนินการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ โดยคะแนนเฉลี่ยของการวางแผนชีวิตด้านอาชีพแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ โดยใช้การแนะแนวกลุ่มด้านอาชีพมีการวางแผนชีวิตด้านอาชีพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วลีรัตน์ รักแตงาม (2542: 94-95) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแผนการเลือกอาชีพกับความสนใจในอาชีพของนักเรียนและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า แผนการเลือกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังของนักเรียนในด้านเพศ แนวการเรียนของนักเรียน ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และ ความสำคัญในการเลือกอาชีพด้าน “เป็นอาชีพที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นและรับใช้สังคม” พบว่า แผนการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่ออาชีพของนักเรียน และมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน จากแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของ

Holland พบว่า นักเรียนมีความสนใจในอาชีพงานศิลปะ คนตรี และวรรณกรรมมากที่สุด รองลงมาสนใจในอาชีพงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง นักเรียนมีความสนใจในอาชีพงานจัดการและค้าขายน้อยที่สุด และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังของผู้ปกครองในด้านใดเลย

ศิริวรรณ เรื่องคณะ (2541: 53) ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการวางแผนชีวิตและอาชีพของนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการวางแผนชีวิตและอาชีพของนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีคะแนนความสามารถในการวางแผนชีวิตและอาชีพผ่านเกณฑ์ 60% ของคะแนนเต็มในด้านที่ 1 ถึงด้านที่ 5 หลังจากได้รับการฝึกอบรมจำนวนร้อยละ 58.82 64.71 76.47 76.47 และ 88.24 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการอบรมแล้วนักศึกษามีคะแนนผ่านเกณฑ์ 60% เพิ่มขึ้นในด้านที่ 1 ถึงด้านที่ 5 จำนวน 10 1 11 9 และ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 58.82 5.88 64.71 52.94 และ 52.94ตามลำดับ และรวมทุกด้านมีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ 60% เพิ่มขึ้นจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 ของนักศึกษาทั้งหมด

สุรางค์ ชัยหมื่น (2541) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนมีปัญหา มากที่สุดเกี่ยวกับบริการสนเทศด้านการศึกษาอาชีพ และส่วนตัวสังคมในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับวิธี เรียนที่เหมาะสม ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพไม่ทันสมัย ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม ตามลำดับ นักเรียนมีปัญหามากที่สุดเกี่ยวกับบริการให้คำปรึกษาในเรื่องห้องให้คำปรึกษาไม่เหมาะสม นักเรียนมีปัญหามากที่สุดเกี่ยวกับบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านการศึกษา อาชีพและส่วนตัวสังคม ในเรื่องการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา การจัดหางานพิเศษให้ทำระหว่างเรียนการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ตามลำดับ นักเรียนมีความต้องการมากที่สุด เกี่ยวกับบริการสนเทศ ด้านการศึกษา อาชีพ และส่วนตัว สังคม ในเรื่องการแนะแนววิธีการเรียนที่เหมาะสม ข้อมูลด้านอาชีพที่ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม ตามลำดับ นักเรียนมีความต้องการมากที่สุด เกี่ยวกับบริการให้คำปรึกษา ในเรื่องให้มีห้องให้คำปรึกษาที่ไม่มีเสียงดังรบกวน นักเรียนมีความ ต้องการมากที่สุด เกี่ยวกับบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านการศึกษา อาชีพและส่วนตัวสังคม ในเรื่อง การช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา การจัดหางานพิเศษให้ทำในระหว่างเรียนการช่วยเหลือด้าน การปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ตามลำดับ

แก้วศรีมา ปิ่นหุ่น (2540) ได้ศึกษาบทบาทของครูและความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า ปัญหาในการรับบริการแนะแนวของนักเรียนด้านบริการสนเทศ นักเรียนมีปัญหาในการรับข้อมูลข่าวสารจากการประชุมประจำสัปดาห์ และประกาศหน้าเสาธง ไม่มีเวลาในการใช้ห้องสมุด ป้ายนิเทศมีเนื้อหาสาระไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน และเวลาในกิจกรรมโฮมรูมมีน้อย ด้านบริการให้คำปรึกษา นักเรียนส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านการเรียนและปัญหาครอบครัว แต่นักเรียนไม่กล้าปรึกษากับครูประจำชั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนอายุครูและอายุเพื่อนที่จะพูดเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวกับครู

วิธาร ช่างทอง (2538) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ บัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักศึกษามีค่านิยมในอาชีพด้านต่าง ๆ จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับดังนี้ 1) ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า 2) ด้านความมั่นคงปลอดภัย 3) ด้านบริการสังคมทำประโยชน์ต่อสังคม 4) ด้านธรรมชาติของงานและวัตถุ ด้านความมีอิสระ และ 5) ด้านรายได้ และนักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีค่านิยมในอาชีพด้านรายได้ ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านธรรมชาติของงานและวัตถุ และด้านความมีอิสระ ไม่แตกต่างกัน ส่วนค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคมและทำประโยชน์ต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักศึกษานักศึกษามีค่านิยมในอาชีพด้านบริการสังคมทำประโยชน์ต่อสังคมสูงกว่านักศึกษาชาย นอกจากนั้นนักศึกษากลุ่มการเรียนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล มีค่านิยมในด้านอาชีพด้านรายได้ และด้านความมั่นคงปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความมีอิสระ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า และด้านบริการสังคมทำประโยชน์ต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักศึกษานอกเขตเทศบาล มีค่านิยมในอาชีพสูงกว่านักศึกษาในเขตเทศบาลในด้านความมีอิสระ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงและความก้าวหน้า ด้านบริการสังคมทำประโยชน์ต่อสังคม ด้านรายได้ และด้านความมั่นคงปลอดภัย ตามลำดับ ส่วนด้านธรรมชาติของงานและวัตถุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

สนธยา สวัสดิ์ (2537) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2534 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 255 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนต้องการบริการแนะแนวในด้านการศึกษาต่อและอาชีพมากที่สุด ทั้งนี้พบว่า นักเรียนไม่ทราบความถนัดและความสนใจด้านอาชีพ ขาดความรู้ ข่าวสารและการฝึกประสบการณ์ในด้านการเรียน พบว่า นักเรียนต้องการพัฒนาอุปนิสัยในการเรียน

ภวังรัตน์ สราญรมย์ (2534) ได้ศึกษาความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุทัยธานี พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการบริการแนะแนว 5 บริการในระดับมาก ดังนี้ 1) บริการสนเทศ 2) บริการจัดวางตัวบุคคล 3) บริการติดตามผล 4) บริการให้คำปรึกษา 5) บริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล

งานวิจัยต่างประเทศ

Magnuson (2000: 89-101) ได้ศึกษาเรื่องความสำคัญของการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 85 คน (เพศชาย 43 คน และเพศหญิง 42 คน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในวัยเด็กตอนต้นและวัยเด็กตอนกลางกับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ใน 5 ประเด็นที่สำคัญคือ 1) การศึกษาพัฒนาการของวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ 2) การศึกษาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ โดยเน้นเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) การศึกษาความตระหนักรู้ด้านอาชีพและการสำรวจอาชีพที่มีผลต่อการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ 4) การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคล และ 5) การศึกษาทฤษฎีพัฒนาการของเด็กและทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ โดยวัยเด็กตอนกลางจะมีประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพมากกว่าวัยเด็กตอนต้น และพัฒนาการในแต่ละวัยของนักเรียนจะสูงขึ้นจะมีความสัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพที่สูงขึ้นด้วย

See (1996: 57) ได้ศึกษาโดยการสำรวจการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาประเทศมาเลเซีย เกี่ยวกับบทบาทแท้จริงของครูแนะแนว และความสำคัญของบทบาทของครูแนะแนวที่จะทำให้ความต้องการของนักเรียนประสบความสำเร็จ

ผลการศึกษารูปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูแนะแนวมีความคิดเห็นคล้าย ๆ กันเกี่ยวกับการทำงานของครูแนะแนว แต่ครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูแนะแนว และครู เห็นความสำคัญของบทบาทของครูแนะแนว และมีความเห็นอีกว่าครูแนะแนวนั้นไม่ได้ทำตามบทบาทที่มีความสำคัญนั้น และการทำงานก็ไม่เหมาะสมกับความสำคัญที่ได้รับอีกด้วย ซึ่งต่างกับผู้บริหารและครู แต่ครูแนะแนวเห็นแตกต่างไปจากผู้บริหารและครู โดยได้ศึกษาในรัฐทั้ง 4 รัฐ คือ ยะโฮร์ สลังงอ ตรังกานู และปีนัง ตามตัวแปรเกี่ยวกับสภาพท้องถิ่น เพศ และประสบการณ์ ครูแนะแนวมีความเห็นแตกต่างไปจากผู้บริหารและครูในเรื่องดังกล่าว และควรสนับสนุนวิชานี้ให้ดีขึ้น

Chuenyane (1983: 271 – 280) ได้ศึกษาโดยการสำรวจความต้องการแนะแนวอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในแอฟริกาใต้ จำนวน 600 คน และการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับโครงการแนะแนวในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิด จำนวน 60 ข้อ เกี่ยวกับความต้องการบริการแนะแนว และได้สัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่เกี่ยวกับสภาพการณ์ของบริการแนะแนวในโรงเรียนของผู้บริหารเหล่านั้น ผลการศึกษาพบว่านักเรียนต้องการแนะแนวอาชีพ 16 ประเภท และนักเรียนมีความรู้ดีกว่าความต้องการของเขาไม่ได้รับการตอบสนอง ประมาณ 60% ของนักเรียนทั้งหมด ได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการแนะแนวอาชีพ และการหางานทำเพิ่มเติมจากเดิมที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังต้องการที่จะเข้าใจถึงโครงการแนะแนวที่เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับอาชีพ การค้นหาอาชีพ การวางแผนความสัมพันธ์ของงานกับบุคลลิกภาพ ค่านิยมที่กระจ่างชัด การเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ และทักษะในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และผู้วิจัยยังได้เสนอแนะให้มีการจัดตั้งศูนย์รวบรวมข้อมูลขึ้นในโรงเรียนอีกด้วย

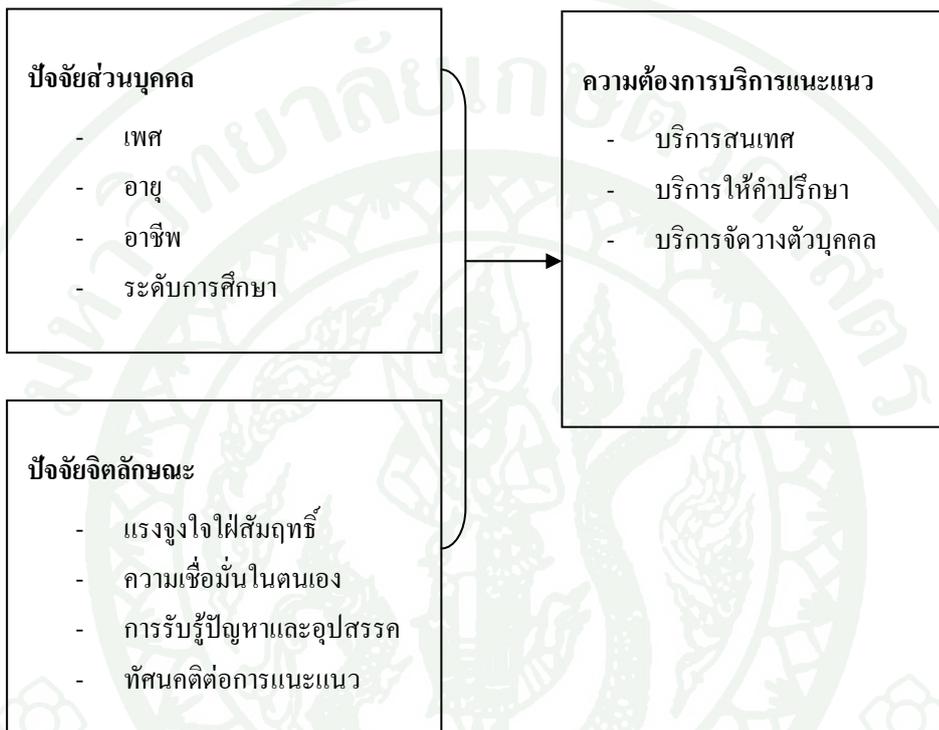
Hoffman (1971: 4468 – 4469 – A) ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษาปีที่ 3 มหาวิทยาลัยในรัฐโอไฮโอ เกี่ยวกับความต้องการบริการแนะแนว ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในด้านการปรับตัวในมหาวิทยาลัย เงินทุนการศึกษาสภาพความเป็นอยู่ การหางานทำ ด้านสังคม และกิจกรรมนันทนาการ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลและแนวทางในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม มีดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Research)

ประชากร

ประชากร คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตาม
อัยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1,369 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษา
ตามอัยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ผู้วิจัยกำหนด
ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน
โดยใช้แบบแผนการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Design) ที่ทราบโอกาสหรือความน่าจะเป็นแต่ละ
หน่วยถูกเลือกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง (Probability Sampling) ตามวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น
(Stratified random sampling) ตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนทั้งหมด	เปอร์เซ็นต์	จำนวนคนที่สุ่มตัวอย่าง
ระดับประถมศึกษา	50	3.65	12
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	574	41.93	134
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	745	54.42	174
รวม	1,369	100	320

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นแบบที่ใช้สเกล 5 ช่วง โดยให้นักศึกษากำหนดสภาพความสอดคล้องของตนเองเป็นน้ำหนักมากน้อยตามความเป็นจริง มีค่าระดับคะแนนความสอดคล้อง ดังนี้ สอดคล้องมากที่สุดคือ 5 สอดคล้องมากคือ 4 สอดคล้องปานกลางคือ 3 สอดคล้อง น้อยคือ 2 และสอดคล้องน้อยที่สุดคือ 1 จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับการบริการแนะแนว ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นแบบที่ใช้สเกล 5 ช่วง โดยให้นักศึกษากำหนดสภาพความต้องการของตนเองเป็นน้ำหนักมากน้อยตามความเป็นจริง มีค่าระดับคะแนน ดังนี้ ต้องการมากที่สุดคือ 5 ต้องการมากคือ 4 ต้องการปานกลางคือ 3 ต้องการน้อย คือ 2 และ ต้องการน้อยที่สุดคือ 1 จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริการแนะแนว

การสร้างและทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัย เป็นการค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีแนวคิดหลักการ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของนักศึกษา และการบริการแนะแนวอาชีพ
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยตรวจสอบและแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.821 – 0.929 (IOC : Item Objective Congruence Index) ของ Rovinelli & Hambleton (กิดานันท์ มลิทอง, 2540: 20)

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item correlation) รายด้านและรวมทุกด้าน โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ดังนี้

ด้านบริการสนเทศ	ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.929
ด้านบริการให้คำปรึกษา	ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.821
ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.891
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับมีค่า เท่ากับ 0.926	

การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง แล้วผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ

ตอนที่ 2 ปัจจัยจิตลักษณะ วิเคราะห์ด้วยการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง สอดคล้องมากที่สุด
- 4 หมายถึง สอดคล้องมาก
- 3 หมายถึง สอดคล้องปานกลาง
- 2 หมายถึง สอดคล้อง น้อย
- 1 หมายถึง สอดคล้องน้อยที่สุด

การแปลผล

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้ (Best, n.d. อ้างใน รุทธ์ สุขสำราญ, 2546)

- 4.50 – 5.00 หมายถึง สอดคล้องมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 หมายถึง สอดคล้องมาก
- 2.50 – 3.49 หมายถึง สอดคล้องปานกลาง
- 1.50 – 2.49 หมายถึง สอดคล้องน้อย
- 1.00 – 1.49 หมายถึง สอดคล้องน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา

3.1 ความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

3.2 เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามเพศ วิเคราะห์ด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้ t-test แบบ Independent ส่วน อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (Oneway ANOVA)

การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ต้องการมากที่สุด
4	หมายถึง	ต้องการมาก
3	หมายถึง	ต้องการปานกลาง
2	หมายถึง	ต้องการน้อย
1	หมายถึง	ต้องการน้อยที่สุด

การแปลผล

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้ (Best อ้างถึง รุทธ์ สุขสำราญ, 2546)

4.50 – 5.00	หมายถึง	ต้องการมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ต้องการมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ต้องการปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	ต้องการน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ต้องการน้อยที่สุด

3.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยจิตลักษณะของการแนะแนว กับความต้องการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ลาดกระบังวิเคราะห์ด้วยการหาสหสัมพันธ์ (Correlation)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการแนะแนว

มีการจัดกลุ่มของคำตอบ โดยวิเคราะห์และจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน ในการวิเคราะห์ จะอ่านคำตอบแล้วพิจารณากำหนดประเด็นขึ้น แล้วนำเอาคำตอบของทุกคนมาพิจารณาจัดเข้า ประเด็นจนหมด จากนั้นวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตาราง ประกอบคำอธิบาย

บทที่ 4

ผลและวิจารณ์

การศึกษาความต้องการบริการแนะแนวสำหรับนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามได้นำแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากนักศึกษาการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา

ตอนที่ 3 ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริการแนะแนว

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา

วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา

(n = 320)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	141	44.06
หญิง	179	55.94

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n = 320)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุ		
อายุไม่เกิน 26 ปี	224	70.00
อายุ 26-30 ปี	51	15.93
อายุ 31-35 ปี	27	8.44
อายุ 36 ปีขึ้นไป	18	5.63
อาชีพ		
รับราชการ	4	1.25
รับจ้าง	194	60.63
ค้าขาย	21	6.56
อื่น ๆ (ว่างงาน)	101	31.56
ระดับการศึกษา		
(ระดับการศึกษาขั้นสุดท้ายก่อนเข้าศึกษาที่ ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง)		
ระดับประถมศึกษา	101	31.56
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	174	54.38
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	39	12.19
อื่น ๆ (ปวช.)	6	1.87

จากตารางที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ อายุอาชีพ และระดับการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เพศ นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.94 และเพศชาย ร้อยละ 44.06 ตามลำดับ

อายุ นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 26 ปี รองลงมาคือ อายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 70 และร้อยละ 15.93 อายุ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.44 และนักศึกษาที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 5.63

อาชีพ นักศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 60.63 รองลงมาคือ อื่น ๆ (ว่างงาน) คิดเป็นร้อยละ 31.56 ส่วนอาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 6.56 อาชีพที่มีจำนวนน้อยที่สุดคืออาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 1.25

ระดับการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาขั้นสุดท้ายก่อนเข้าศึกษาต่อที่ศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง คือ มัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาคือระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 54.38 และ 31.56 ส่วนระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 12.19 ระดับการศึกษาที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับอื่น ๆ (ปวช.) คิดเป็นร้อยละ 1.87

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา

วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา จำแนกตามจิตลักษณะ ดังนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค และทัศนคติต่อการแนะแนว ดังแสดงในตารางที่ 2 - 6

ตารางที่ 2 ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษาโดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยจิตลักษณะ	\bar{X}	S.D.	(n = 320)
			ระดับความสอดคล้อง
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4.17	0.57	มาก
ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.23	0.62	มาก
การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค	3.95	0.60	มาก
ทัศนคติต่อการแนะแนว	3.99	0.65	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.09	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษาโดยรวม มีความสอดคล้องในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.51) โดยปัจจัยจิตลักษณะด้านความเชื่อมั่นในตนเองมีความสอดคล้องมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีระดับความสอดคล้องเท่ากับ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.57) ปัจจัยจิตลักษณะที่มีระดับความสอดคล้องใกล้เคียงกันคือ ทักษะคติต่อการแนะแนว และการรับรู้ปัญหาและอุปสรรค โดยมีระดับความสอดคล้อง ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.65) และ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

(n = 320)

ปัจจัยจิตลักษณะ	\bar{X}	S.D.	ระดับความสอดคล้อง
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			
ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของความสำเร็จในการเรียนและอาชีพ	4.45	0.75	มาก
ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายในการเรียนและการทำงาน	4.42	0.74	มาก
ข้าพเจ้าสามารถวางแผนการเรียนและอาชีพได้	3.88	0.81	มาก
ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	3.95	0.84	มาก
ข้าพเจ้ามีความอดสาหะไปให้ถึงเป้าหมายความสำเร็จในชีวิต	4.16	0.85	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	0.57	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สอดคล้องในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่นักศึกษาเห็นความสำคัญของความสำเร็จในการเรียนและอาชีพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.75) และข้อที่นักศึกษามีจุดมุ่งหมายในการเรียนและการทำงานมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.74) ส่วนข้อที่นักศึกษามีความอดสาหะไปให้ถึงเป้าหมายความสำเร็จในชีวิต และข้อที่นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.85) และ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ ข้อที่นักศึกษาสามารถวางแผนการเรียนและอาชีพได้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.81)

ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สอดคล้องเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.57)

ตารางที่ 4 ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง โดยจำแนกเป็นรายข้อ
(n = 320)

ปัจจัยจิตลักษณะ	\bar{X}	S.D.	ระดับความ สอดคล้อง
ความเชื่อมั่นในตนเอง			
ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพด้วยตนเองได้	4.29	0.81	มาก
ข้าพเจ้าภูมิใจในการเรียนหรือการประกอบอาชีพของตนเอง	4.30	0.81	มาก
ข้าพเจ้ามุ่งมั่นเรียนหรือทำงานให้สำเร็จด้วยความสามารถของตนเอง	4.27	0.80	มาก
ข้าพเจ้าเชื่อว่าการตัดสินใจของข้าพเจ้ามีเหตุผลและถูกต้อง	4.09	0.86	มาก
ข้าพเจ้ามีความนับถือในตนเอง	4.21	0.89	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.23	0.62	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความเชื่อมั่นในตนเองมีความสอดคล้องในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่นักศึกษาภูมิใจในการเรียนหรือการประกอบอาชีพของตนเองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.81) และข้อที่นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพด้วยตนเองได้มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.81) ส่วนข้อที่นักศึกษามุ่งมั่นเรียนหรือทำงานให้สำเร็จด้วยความสามารถของตนเองและข้อที่นักศึกษามีความนับถือในตนเองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.80) และ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.89) ตามลำดับ ข้อที่นักศึกษาเชื่อว่าการตัดสินใจของตนเองมีเหตุผลและถูกต้องมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.86)

ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในตนเองสอดคล้องเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.62)

ตารางที่ 5 ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา ด้านการรับรู้ปัญหาและอุปสรรค โดยจำแนกเป็นรายข้อ
(n = 320)

ปัจจัยจิตลักษณะ	\bar{X}	S.D.	ระดับความ สอดคล้อง
การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค			
ข้าพเจ้าสามารถมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาได้	3.72	0.79	มาก
ข้าพเจ้าสามารถยอมรับสภาพปัญหาที่แท้จริงของตนเองได้	4.09	0.79	มาก
ข้าพเจ้ารู้ระดับความสามารถตนเองในการเรียนหรือทำงาน	4.05	0.80	มาก
ข้าพเจ้าสามารถปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองได้	3.96	0.86	มาก
ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาการเรียนและการทำงานได้ด้วยตนเอง	3.93	0.86	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.95	0.60	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การรับรู้ปัญหาและอุปสรรคของนักศึกษาส่วนใหญ่ มีการรับรู้ปัญหาและอุปสรรค มีความสอดคล้องในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่นักศึกษาสามารถยอมรับสภาพปัญหาที่แท้จริงของตนเองได้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.79) และข้อที่นักศึกษารู้ระดับความสามารถตนเองในการเรียนหรือทำงานมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.80) ส่วนข้อที่นักศึกษาสามารถปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองได้ และข้อที่นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาการเรียนและการทำงานได้ด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.86) และ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ ข้อที่นักศึกษาสามารถมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาได้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.79)

ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีการรับรู้ปัญหาและอุปสรรค มีความสอดคล้องเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.60)

ตารางที่ 6 ข้อมูลปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา ด้านทัศนคติต่อการแนะแนว โดยจำแนกเป็นรายชื่อ

(n = 320)

ปัจจัยจิตลักษณะ	\bar{X}	S.D.	ระดับความ สอดคล้อง
ทัศนคติต่อการแนะแนว			
บริการแนะแนวช่วยให้ข้อมูลในการศึกษาต่อและเลือกประกอบอาชีพของข้าพเจ้าได้	3.94	0.80	มาก
บริการแนะแนวช่วยให้แนวทางและตัดสินใจแก้ปัญหาการเรียนและการทำงานของข้าพเจ้าด้วยตนเองได้	3.90	0.83	มาก
บริการแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้	4.04	0.87	มาก
บริการแนะแนวช่วยพัฒนาศักยภาพและบุคลิกภาพของตนเองได้	3.95	0.83	มาก
บริการแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้ามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและอาชีพทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข	4.14	0.83	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.99	0.65	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ทัศนคติต่อการแนะแนวของนักศึกษาส่วนใหญ่ มีทัศนคติต่อการแนะแนว มีความสอดคล้องในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่บริการแนะแนวช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและอาชีพทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.83) และข้อที่บริการแนะแนวช่วยให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.87) ส่วนข้อที่บริการแนะแนวช่วยพัฒนาศักยภาพและบุคลิกภาพของตนเองได้ และข้อที่บริการแนะแนวช่วยให้ข้อมูลในการศึกษาต่อและเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษาได้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.83) และ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ ข้อที่บริการแนะแนวช่วยให้แนวทางและตัดสินใจแก้ปัญหาการเรียนและการทำงานของนักศึกษาได้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.83)

ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการแนะแนว มีความสอดคล้องเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.65)

ตอนที่ 3 ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา

วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามการบริการแนะแนว ดังนี้ บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา และบริการจัดวางตัวบุคคล ดังแสดงในตารางที่ 7 - 9

ตารางที่ 7 ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา โดยรวมและตามการบริการแนะแนว

รายการ	\bar{X}	S.D.	(n = 320)
			ระดับ ความต้องการ
บริการสนเทศ	3.78	0.74	มาก
บริการให้คำปรึกษา	3.86	0.82	มาก
บริการจัดวางตัวบุคคล	3.87	0.89	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.84	0.73	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาโดยรวมมีความต้องการในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.73) และบริการแนะแนวที่นักศึกษามีความต้องการมากที่สุด คือ บริการจัดวางตัวบุคคล ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.89) รองลงมาคือ บริการให้คำปรึกษาและ บริการสนเทศ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.82) และ ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา ด้านบริการสนเทศ โดยจำแนกเป็นรายข้อ

(n = 320)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความต้องการ
บริการสนเทศ			
มีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพ	3.98	0.83	มาก
มีการจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพ	3.70	0.89	มาก
มีบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเคลื่อนที่	3.75	0.95	มาก
มีการเชิญวิทยากรหรือหรือศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาบรรยาย	3.68	1.00	มาก
มีนิทรรศการเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ	3.81	0.99	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.78	0.74	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการบริการแนะแนวด้านบริการสนเทศ ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.83) และ ข้อที่มีนิทรรศการเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพมีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.99) ส่วนข้อที่มีบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเคลื่อนที่ และข้อที่มีการจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.95) และ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.89) ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมีการเชิญวิทยากรหรือหรือศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาบรรยาย ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 1.00)

ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการบริการแนะแนวด้านบริการสนเทศเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.74)

ตารางที่ 9 ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาด้านบริการให้คำปรึกษา โดยจำแนกเป็นรายข้อ

(n = 320)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความต้องการ
บริการให้คำปรึกษา			
มีห้องแนะแนวที่ให้คำปรึกษาโดยเฉพาะ	3.83	1.03	มาก
มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านแนะแนวโดยเฉพาะ	3.83	1.00	มาก
มีบริการให้คำปรึกษาปัญหาการเรียนและอาชีพ	3.94	0.99	มาก
มีบริการให้คำปรึกษาด้านปัญหาส่วนตัวและสังคม	3.76	0.96	มาก
มีบริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพ	3.96	0.99	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.86	0.82	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการบริการให้คำปรึกษาในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีบริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.99) ข้อที่มีบริการให้คำปรึกษาปัญหาการเรียนและอาชีพ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.99) ส่วนข้อที่มีห้องแนะแนวที่ให้คำปรึกษาโดยเฉพาะ และข้อที่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านแนะแนวโดยเฉพาะมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 1.03 และ S.D. = 1.00) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีบริการให้คำปรึกษาด้านปัญหาส่วนตัวและสังคม ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.96)

ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการบริการให้คำปรึกษาที่มีความต้องการเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.82)

ตารางที่ 10 ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล โดยจำแนกเป็นรายข้อ
(n = 320)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความต้องการ
บริการจัดวางตัวบุคคล			
มีการจัดสอนเสริมในวิชาที่เรียนไม่เข้าใจ	3.99	1.00	มาก
มีการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาที่ยากจน	3.80	1.11	มาก
มีการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครงาน และแหล่งงาน	3.84	1.07	มาก
มีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ	3.86	1.00	มาก
มีการจัดหางานให้ทำระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่	3.85	1.12	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.87	0.89	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการบริการจัดวางตัวบุคคล ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่มีการจัดสอนเสริมในวิชาที่เรียนไม่เข้าใจ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 1.00) และข้อที่มีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพมีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 1.00) ส่วนข้อที่มีการจัดหางานให้ทำระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่และข้อที่มีการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครงาน และแหล่งงานมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 1.12) และ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.07) ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาที่ยากจน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.11)

ดังนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการบริการจัดวางตัวบุคคลเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.89)

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามเพศ (n = 320)

รายการ	ชาย n = 141		หญิง n = 179		t	p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	บริการสนเทศ	3.71	0.741	3.84		
บริการให้คำปรึกษา	3.84	0.797	3.88	0.834	-0.411	0.112
บริการจัดวางตัวบุคคล	3.80	0.895	3.92	0.881	-1.171	0.452
ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	0.702	3.88	0.749	-1.121	0.084

จากตารางที่ 11 พบว่า เพศหญิงมีความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวไม่แตกต่างจากเพศชาย

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามอายุ (n = 320)

รายการ	อายุ								F	p-value
	ไม่เกิน 26 ปี n = 224		26-30 ปี n = 51		31-35 ปี n = 27		36 ปีขึ้นไป n = 18			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
บริการสนเทศ	3.76	0.745	3.83	0.762	3.82	0.671	3.84	0.753	0.184	0.771
บริการให้คำปรึกษา	3.88	0.791	3.72	0.889	3.79	0.926	4.23	0.673	1.858	0.112
บริการจัดวางตัวบุคคล	3.86	0.876	3.84	0.947	3.75	0.989	4.16	0.691	0.807	0.452
ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	0.717	3.80	0.775	3.79	0.795	4.08	0.643	0.75	0.084

จากตารางที่ 12 พบว่า นักศึกษาที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนวไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามอาชีพ (n = 320)

รายการ	อาชีพ								F	p-value
	รับราชการ		รับจ้าง		ค้าขาย		อื่นๆ			
	n = 4		n = 194		n = 21		n = 101			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
บริการสนเทศ	3.60	0.516	3.78	0.772	3.79	0.686	3.80	0.701	0.094	0.963
บริการให้คำปรึกษา	4.40	0.712	3.86	0.850	3.67	0.852	3.90	0.745	0.963	0.411
บริการจัดวางตัวบุคคล	3.95	0.574	3.87	0.907	3.84	0.814	3.87	0.885	0.019	0.996
ค่าเฉลี่ยรวม	3.98	0.290	3.83	0.757	3.77	0.724	3.85	0.693	0.125	0.945

จากตารางที่ 13 พบว่า นักศึกษาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนวไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา (n = 320)

รายการ	ระดับการศึกษา								F	p-value
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย		อื่นๆ			
	n = 101		n = 174		n = 39		n = 6			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D		
บริการสนเทศ	3.73	0.697	3.79	0.769	3.86	0.727	3.83	0.774	0.348	0.790
บริการให้คำปรึกษา	3.72	0.850	3.97	0.797	3.72	0.760	4.07	0.855	2.688	0.047*
บริการจัดวางตัวบุคคล	3.71	0.849	3.97	0.879	3.82	0.990	4.00	0.867	1.950	0.121
ค่าเฉลี่ยรวม	3.72	0.712	3.91	0.735	3.80	0.717	3.97	0.814	1.617	0.185

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 พบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความต้องการบริการ
แนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับการบริการแนะแนวของนักศึกษา จำแนกตาม
ระดับการศึกษา

ความต้องการบริการแนะแนว	SS	df	MS	F	p-value
บริการสนเทศ					
ระหว่างกลุ่ม	0.575	3	0.192	0.348	0.790
ภายในกลุ่ม	173.967	316	0.551		
รวม	174.542	319			
บริการให้คำปรึกษา					
ระหว่างกลุ่ม	5.296	3	1.765	2.688	0.047*
ภายในกลุ่ม	207.563	316	0.657		
รวม	212.860	319			
บริการจัดวางตัวบุคคล					
ระหว่างกลุ่ม	4.571	3	1.524	1.950	0.121
ภายในกลุ่ม	246.918	316	0.781		
รวม	251.489	319			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 15 พบว่า ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา ที่มีระดับการศึกษา
แตกต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนวด้านบริการสนเทศ ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลไม่
แตกต่างกัน ส่วนด้านบริการให้คำปรึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้
เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD เพื่อศึกษาว่านักศึกษาในระดับการศึกษาใด ที่มีความต้องการบริการ
แนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาแตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบรายคู่ปรากฏดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบความต้องการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาที่แตกต่าง
กันเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD

ระดับการศึกษา		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	อื่น ๆ (ปวช.)
	ค่าเฉลี่ย	3.72	3.97	3.72	4.07
ประถมศึกษา	3.72	-	-0.255*	-0.001	-0.348
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.97	-	-	-0.256	-0.093
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.72	-	-	-	-0.349
อื่นๆ (ปวช.)	4.07	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 16 พบว่า ความต้องการบริการแนะแนวด้านบริการให้คำปรึกษาในระดับ
ประถมศึกษาแตกต่างจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน
ระดับประถมศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประถมศึกษาทั้งระดับอื่น ๆ (ปวช.)
ไม่แตกต่างกัน โดยระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการบริการ
แนะแนว ด้านบริการให้คำปรึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการบริการแนะแนว

(n = 320)

ปัจจัย ส่วนบุคคล	อายุ	อาชีพ	ระดับ การศึกษา	บริการ สนเทศ	บริการให้ คำปรึกษา	บริการจัด วางตัว บุคคล	ความต้องการ บริการ แนะแนว
อายุ	1	-0.272**	-0.135*	0.038	0.037	0.032	0.040
อาชีพ	-	1	0.006	0.016	0.002	-0.005	0.004
ระดับการศึกษา	-	-	1	0.055	0.062	0.081	0.075
ความต้องการ บริการแนะแนว	0.040	0.004	0.075	0.860**	0.912**	0.907**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 17 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการแนะแนว

ตารางที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะกับความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษา

(n = 320)

ปัจจัย จิตลักษณะ	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์	ความ เชื่อมั่น ในตนเอง	การรับรู้ ปัญหา และ อุปสรรค	ทัศนคติต่อ การแนะ แนว	บริการ สนเทศ	บริการให้ คำปรึกษา	บริการจัด วางตัว บุคคล	ความ ต้องการ บริการ แนะแนว
แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์	1	0.686**	0.577**	0.570**	0.372**	0.315**	0.302*	0.366**
ความเชื่อมั่น ในตนเอง		1	0.649**	0.546**	0.296**	0.243**	0.217*	0.279**
การรับรู้ ปัญหา และอุปสรรค			1	0.594**	0.431**	0.337**	0.267**	0.380**
ทัศนคติต่อ การแนะแนว				1	0.489**	0.356**	0.369**	0.448**
บริการ สนเทศ					1	0.691**	0.650**	0.860**
บริการให้ คำปรึกษา						1	0.751**	0.912**
บริการจัดวาง ตัวบุคคล							1**	0.907**
ความต้องการ บริการแนะ แนว	0.366**	0.279**	0.380**	0.448**	0.860**	0.912**	0.907**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 18 พบว่า ปัจจัยจิตลักษณะมีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการแนะแนว คือ บริการสนเทศบริการให้คำปรึกษา และบริการจัดวางตัวบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของนักศึกษา

ตารางที่ 19 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
การจัดบริการแนะแนว	
ควรมีการแนะแนวอย่างต่อเนื่องตลอดภาคการศึกษา	8
ควรมีสื่อป้ายนิทรรศการ และ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ที่ใช้ในการแนะแนวมากขึ้น	4
ควรมีรูปแบบการแนะแนวอย่างหลากหลาย	7
การจัดการเรียนการสอน	
ควรจัดให้มีสื่อการเรียน เช่น หนังสือเรียนให้เพียงพอแก่นักศึกษา	13
ควรจัดสถานที่พบกลุ่มให้มีสภาพเอื้อต่อการเรียนและเป็นสัดส่วน	8
รวม	40

จากตารางที่ 19 เป็นคำถามปลายเปิดให้นักศึกษาเสนอแนะเกี่ยวกับบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่ามีนักศึกษาให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 40 คน โดยให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการแนะแนว และด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

การจัดบริการแนะแนว นักศึกษาให้ข้อเสนอแนะด้านการจัดบริการแนะแนวมากที่สุดคือ ควรมีการแนะแนวอย่างต่อเนื่องตลอดภาคการศึกษา รองลงมาคือ มีรูปแบบการแนะแนวอย่างหลากหลาย และควรมีสื่อป้ายนิทรรศการ และ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ที่ใช้ในการแนะแนวมากขึ้น

การจัดการเรียนการสอน นักศึกษาให้ข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุดคือ ควรจัดให้มีสื่อการเรียน เช่น หนังสือเรียนให้เพียงพอแก่นักศึกษา และควรจัดสถานที่พบกลุ่มให้มีสภาพเอื้อต่อการเรียนและเป็นสัดส่วน

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแนะแนวเป็นการให้บริการช่วยเหลือแก่บุคคลโดยไม่จำกัดเพศ วัย ชั้น วรรณะ อาจจะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มแล้วแต่กรณี เพื่อให้เข้าใจสภาพที่แท้จริงของตนเองว่ามีความสามารถ ความถนัดตามธรรมชาติ สถิติปัญญา เจตคติ สักยภาพอย่างไร เพื่อนำตนเองหรือช่วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหา รวมทั้งพัฒนาตนเองไม่ว่าจะเป็นทางกาย อารมณ์หรือสังคมได้อย่างถูกต้อง สถิต วรรษ์สวรรค์ (2527: 1) รวมทั้งการเกิดปัญหาในการเรียนการสอนต่าง ๆ กับนักศึกษา เช่น ปัญหาทางด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมหรือการเข้าเรียนยังขาดวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ และได้รับเอกสารประกอบการเรียนได้ล่าช้ามาก หน่วยงานที่จัดกิจกรรมการศึกษามีเอกสารไว้บริการให้ยืมมีไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา ทำให้ไม่เกิดผลดีต่อกับนักศึกษา ปัญหาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต นักศึกษาไม่มีเวลาในการเข้าเรียนทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องมาจากติดภารกิจจากการประกอบอาชีพ ปัญหาทางการเรียนการศึกษานอกระบบ จะต้องเรียนด้วยตนเองเป็นหลัก แล้วยังมีความเข้าใจยากเพราะไม่ได้เรียนมานาน และยังขาดคนชี้แนะรวมทั้งให้คำปรึกษา และยังขาดแรงจูงใจ การบังคับตัวเองให้อยู่ในวินัยตัวเองเป็นไปได้ค่อนข้างยากพอควร ปัญหาทางด้านสถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความคับแคบ และมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาซึ่งมีจำนวนมาก ยังขาดวัสดุอุปกรณ์การเรียนอย่างมาก ช่วงเวลาในการพบกลุ่มมีน้อยเกินไป ซึ่งพบกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมงเท่านั้นเอง สนิท กาญจนประดิษฐ์ (2548: 87-89) ทำให้นักศึกษา มีความต้องการบริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา และบริการจัดวางตัวบุคคล ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กว้างรัตน์ สราธรรมย์ (2534) ได้ศึกษาความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุทัยธานี พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการบริการแนะแนวในระดับมากทุกบริการ คือ บริการสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามผล บริการให้คำปรึกษา และบริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง มีความต้องการบริการแนะแนวในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงคะแนนมากไปหาน้อยคือ ความต้องการบริการจัดวางตัวบุคคล ($\bar{X} = 3.87, S.D. = 0.89$) บริการให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 3.86, S.D. = 0.82$) และบริการสนเทศ ($\bar{X} = 3.78, S.D. = 0.74$)

บริการจัดวางตัวบุคคล ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการให้มีการจัดสอนเสริมในวิชาที่เรียนไม่เข้าใจ การให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ และมีการจัดหางานให้ทำในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuenyane (1983: 271 – 280) ที่ได้ศึกษาโดยการสำรวจความต้องการแนะแนวอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในแอฟริกาใต้ จำนวน 600 คน และการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับโครงการแนะแนวในโรงเรียนของผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนต้องการแนะแนวอาชีพ 16 ประเภท และนักเรียนมีความรู้สึกรู้สึกว่าความต้องการของเขาไม่ได้รับการตอบสนอง ประมาณ 60% ของนักเรียนทั้งหมด ได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการแนะแนวอาชีพ และการหางานทำเพิ่มเติมจากเดิมที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังต้องการที่จะเข้าใจถึงโครงการแนะแนวที่เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับอาชีพ การค้นหาอาชีพ การวางแผนความสัมพันธ์ของงานกับบุคลิกภาพ ค่านิยมที่กระจ่างชัด การเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ และทักษะในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

บริการให้คำปรึกษา ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะบริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพ บริการให้คำปรึกษาปัญหาการเรียนและอาชีพ รวมทั้งการมีห้องแนะแนวที่ให้คำปรึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา สวัสดิ์ (2537) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2534 ตั้งกวดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่านักเรียนต้องการบริการแนะแนวในด้านการศึกษาต่อและอาชีพมากที่สุด ทั้งนี้พบว่า นักเรียนไม่ทราบความถนัดและความสนใจด้านอาชีพ ขาดความรู้ ขาดสารและการฝึกประสบการณ์ในด้านการเรียน พบว่า นักเรียนต้องการพัฒนาอุปนิสัยในการเรียน

บริการสนเทศ ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต
ลาดกระบัง มีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะมีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับข้อมูลทาง
การศึกษาและอาชีพ มีนิทรรศการเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ และมีบริการแนะแนว
การศึกษาและอาชีพเคลื่อนที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาติตา เอื้อเจริญ (2545) ได้ศึกษา
ความต้องการและปัญหาการรับบริการสารสนเทศของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า สภาพทั่วไปของนักศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ส่วนใหญ่ไม่เคย
รับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาผ่านดาวเทียม ส่วนนักศึกษาที่เคยรับชมรายการโทรทัศน์
เพื่อการศึกษาจะรับชมรายการฯ ในช่วงวันหยุด และเห็นว่าเป็นประโยชน์มาก กิจกรรมส่งเสริม
การเรียนการสอนที่นักศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพเคยเข้าร่วมกิจกรรม โดยการสาธิตหรือฝึก
ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน นอกจากนั้นด้านความต้องการบริการสารสนเทศ นักศึกษาสายสามัญ
มีความต้องการคอมพิวเตอร์มากที่สุด ส่วนนักศึกษาสายอาชีพมีความต้องการวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้
ปฏิบัติงานตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีมากที่สุด และนักศึกษาสายสามัญมีปัญหามากที่สุด คือ เครื่อง
คอมพิวเตอร์มีจำนวนน้อย ส่วนนักศึกษาสายอาชีพมีปัญหามากที่สุด คือ วัสดุอุปกรณ์
ประกอบการปฏิบัติงานอาชีพมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ เมื่อเปรียบเทียบ
ความต้องการบริการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความต้องการมีปัญหาและรับบริการสารสนเทศ
แตกต่างกัน ตามประเภทนักศึกษาและสถานที่พบกลุ่ม

ส่วนปัจจัยจิตลักษณะ ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
เขตลาดกระบัง เมื่อพิจารณาปัจจัยจิตลักษณะเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา
ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค และทัศนคติต่อ
การแนะแนว มีความสอดคล้องในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยจิตลักษณะด้านความเชื่อมั่น
ในตนเองมีค่าความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมาคือด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านการรับรู้
ปัญหาและอุปสรรค มีค่าความสอดคล้องน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักบริหารงานการศึกษา
นอกระบบ (2549 : 2) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการแนะแนวว่า ผู้รับบริการได้รับข้อมูล
สารสนเทศที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และรู้จัก เข้าใจตนเองในจุดดี จุดด้อย ความสนใจ
ความสามารถ ความถนัด เห็นคุณค่าในตนเอง ตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งช่วยลดปัญหา
และอุปสรรค ส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งเชิงปริมาณและ
คุณภาพ

ปัจจัยจิตลักษณะด้านความเชื่อมั่นในตัวเองของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง มีความเชื่อมั่นในตัวเองสอดคล้องในระดับมาก โดยนักศึกษามีความภูมิใจในการเรียนและการประกอบอาชีพของตนเองมีความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมาคือนักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพด้วยตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2540: 5-6) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการศึกษาอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัย พบว่า ทั้งสามกลุ่มปัจจัยคือ ภูมิหลังปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพ โดยที่ปัจจัยส่วนบุคคลมีอำนาจในการอธิบายการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพได้มากที่สุด ผลการวิเคราะห์รูปแบบการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพ พบว่าปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพ

ปัจจัยจิตลักษณะด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สอดคล้องในระดับมาก โดยนักศึกษามองเห็นความสำคัญของความสำเร็จในการเรียนและอาชีพมีความสอดคล้องมากที่สุด รองลงมาคือนักศึกษามีจุดมุ่งหมายในการเรียนและการทำงาน ค่าความสอดคล้องน้อยที่สุด คือ สามารถวางแผนการเรียนและอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ (2533: 101-102) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดอบรมการวางแผนชีวิตและอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยปิดของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร หลังจากการเข้ารับการอบรมตามหลักสูตร มีทัศนคติในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุมแต่มีลักษณะการมุ่งอนาคตและวุฒิภาวะทางอาชีพแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษากลุ่มทดลองที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดหลังจากการเข้ารับการอบรมตามหลักสูตร มีทัศนคติในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเองลักษณะมุ่งอนาคต และวุฒิภาวะทางอาชีพแตกต่างกับกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้เข้ารับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษากลุ่มทดลองที่ศึกษาทั้งที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัดหลังจากการเข้ารับการอบรมตามหลักสูตร มีทัศนคติในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคต และวุฒิภาวะทางอาชีพไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยจิตลักษณะด้านการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง มีการรับรู้ปัญหาและอุปสรรค มีความสอดคล้องในระดับมากทุกข้อ โดยเฉพาะนักศึกษสามารถยอมรับสภาพปัญหาที่แท้จริงของตนเองได้

มีความสอดคล้องมากที่สุด นักศึกษารู้ระดับความสามารถตนเองในการเรียนหรือทำงานมีความสอดคล้องรองลงมา และนักศึกษาสามารถมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาได้มีความสอดคล้องน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cox (1996) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของหลักสูตรการวางแผนอาชีพต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จำนวน 348 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของหลักสูตรการวางแผนอาชีพเพื่อพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ ในการดำเนินการวิจัยนักศึกษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในหลักสูตรการวางแผนอาชีพเป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากที่นักศึกษาเข้าร่วมหลักสูตรการวางแผนอาชีพ 10 สัปดาห์จนครบสมบูรณ์แล้ว นักศึกษามีการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยจิตลักษณะด้านทัศนคติต่อการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง มีทัศนคติต่อการแนะแนว มีความสอดคล้องในระดับมากทุกข้อ โดยการที่บริการแนะแนวช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและอาชีพทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขมีความสอดคล้องมากที่สุด และรองลงมาคือ การบริการแนะแนวช่วยให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง การบริการแนะแนวช่วยให้แนวทางและตัดสินใจแก้ปัญหาการเรียนและการทำงานของนักศึกษาได้มีความสอดคล้องน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Magnuson (2000: 89-101) ได้ศึกษาเรื่องความสำคัญของการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 85 คน (เพศชาย 43 คน และเพศหญิง 42 คน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในวัยเด็กตอนต้นและวัยเด็กตอนกลางกับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ ใน 5 ประเด็นที่สำคัญคือ 1) การศึกษาพัฒนาการของวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ 2) การศึกษาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ โดยเน้นเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) การศึกษาความตระหนักรู้ด้านอาชีพและการสำรวจอาชีพที่มีผลต่อการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ 4) การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคล และ 5) การศึกษาทฤษฎีพัฒนาการของเด็กและทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษามีความสัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ โดยวัยเด็กตอนกลางจะมีประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพมากกว่าวัยเด็กตอนต้น และพัฒนาการในแต่ละวัยของนักเรียนจะสูงขึ้นจะมีความสัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพที่สูงขึ้นด้วย

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยจิตลักษณะของการแนะแนวกับความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ มหาสุข (2547) ได้ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนต่อการบริการแนะแนวของโรงเรียนหัวหินอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การรับรู้ของนักเรียนต่อการบริการแนะแนวของโรงเรียนหัวหิน อำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมนักเรียนรับรู้ว่ามีบริการแนะแนวอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า มีการรับรู้มากอันดับหนึ่งในด้านการบริการสนเทศ รองลงมาคือด้านบริการป้องกัน ส่งเสริมพัฒนา ช่วยเหลือ และมีการรับรู้ปานกลางในด้านการบริการให้คำปรึกษาด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคลและด้านบริการติดตามผลตามลำดับ นอกจากนี้ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักเรียนที่มีภูมิหลังด้านเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครองต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริการแนะแนวของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนระดับชั้นต่างกันและนักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้บริการแนะแนวต่างกัน มีการรับรู้ต่อการบริการแนะแนวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค และทัศนคติต่อการแนะแนวมีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการแนะแนวคือ บริการสนเทศบริการให้คำปรึกษา และ บริการจัดวางตัวบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของMagnuson (2000: 89-101) ได้ศึกษาเรื่องความสำคัญของการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษามีความสัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ โดยวัยเด็กตอนกลางจะมีประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพมากกว่าวัยเด็กตอนต้น และพัฒนาการในแต่ละวัยของนักเรียนจะสูงขึ้นจะมีความสัมพันธ์กับการวางแผนชีวิตด้านอาชีพที่สูงขึ้นด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความต้องการบริการแนะแนวสำหรับนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง และเพื่อศึกษาปัจจัยและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยจิตลักษณะของการแนะแนวกับความต้องการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างจากประชากร ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 320 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามระดับการศึกษา ตัวแปรอิสระในการวิจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และ ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค ทักษะคิดต่อการแนะแนว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง เพื่อขอความร่วมมือในการให้นักศึกษาตอบแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test และ F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว (Oneway ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 55.94 และ เพศชาย ร้อยละ 44.06 ตามลำดับ อายุนักศึกษาส่วนใหญ่คือ อายุไม่เกิน 26 ปี รองลงมาคือ อายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 70 และนักศึกษาที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 5.63 อาชีพของนักศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 60.63 รองลงมาคือ อื่น ๆ (ว่างงาน) คิดเป็นร้อยละ 31.56 ส่วนอาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 6.56 อาชีพที่มีจำนวนน้อยที่สุดคืออาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 1.25 ระดับการศึกษาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาก่อนเข้า

ศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาคือระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 54.38 และ 31.56 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาที่มีจำนวนน้อยที่สุดก่อนเข้าศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง คือ ระดับอื่น ๆ (ปวช.) คิดเป็นร้อยละ 1.87

การวิเคราะห์ความต้องการบริการแนะแนว ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ข้อที่ 1 โดยนักศึกษาหญิงมีค่าเฉลี่ยความต้องการบริการแนะแนวมากกว่าเพศชาย ซึ่งส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 26 ปี ระดับการศึกษาก่อนเข้าศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างกับระดับประถมศึกษาเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD และอาชีพที่นักศึกษามีมากที่สุด คือ อาชีพรับจ้าง นักศึกษามีความต้องการบริการจัดวางตัวบุคคล โดยให้มีการจัดสอนเสริมในวิชาที่เรียนไม่เข้าใจมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบังกับความต้องการบริการแนะแนว ด้านบริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ข้อที่ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค ทักษะคิดต่อการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กับความต้องการบริการแนะแนวด้านบริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ข้อที่ 3

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของนักศึกษา

2. นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความต้องการบริการแนะแนว แตกต่างกัน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษา จึงเป็นประโยชน์ต่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบังจะนำผลการวิจัยไปใช้ในการให้บริการกับนักศึกษาตรงกับความต้องการตามระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเตรียมความพร้อมในการให้บริการแนะแนวสำหรับครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการแนะแนว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยในด้านอื่น ๆ เช่น การคิดเป็น การศึกษาตลอดชีวิต และการวางแผนการเรียนและอาชีพ ต่อการให้บริการแนะแนวของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมการจัดหางาน. 2545. รายงานผลการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมฤทธิ์ผลของการแนะแนวอาชีพ
อิสระ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2532. คู่มือ ปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษา.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

กองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน. 2540. คู่มือการแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ:
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.

กองส่งเสริมการมีงานทำ กรมการจัดหางาน. 2547. การแนะแนวอาชีพ (Online).
<http://www.doe.go.th/vgnew/guide/index.asp>, 15 เมษายน 2553.

กิดานันท์ มลิทอง. 2540. เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

แก้วศรีมา ปั่นหุ่น. 2540. บทบาทของครูและความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการแนะแนวใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. การค้นคว้า
แบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชฎาลักษณ์ ปาลี. 2551. ความต้องการบริการแนะแนวในโรงเรียนของผู้บริหาร คณะกรรมการ
สถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านปงดำ อำเภอไชย
ปราการ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา
การศึกษาและแนะแนว, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชัยวัฒน์ วารี. 2545. การศึกษาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

โชคชัย กุ่มโสม. 2545. ผลของรูปแบบการควบคุมเวลาการฝึกปฏิบัติในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับประเมินความสามารถตนเองทางคณิตศาสตร์ต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธงชัย สันติวงศ์. 2536. พฤติกรรมของบุคคลในองค์การ. กรุงเทพฯ: วิเคราะห์ธุรกิจและการจัดการ.

ธร สุนทรายุทธ. 2551. การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์ จำกัด.

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ. 2544. การวางแผนอาชีพ. วารสารวิชาการ 1 (6): 17-24.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2533. รายงานการวิจัยรูปแบบการจ้ดอบรมการวางแผนชีวิตและอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐ. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.

ปรีชา สุทธิเนียม. 2546. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากาการศึกษานอกโรงเรียนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิชญ มหาสุข. 2547. การรับรู้ของนักเรียนต่อการบริการแนะแนวของโรงเรียนหัวหินอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พิพัฒน์ บุญนิม. 2545. การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ภวังค์รัตน์ สราญรมย์. 2534. ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ในศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา การแนะแนว, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เขารักษ์ ปวงคำคง. 2549. การใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ของ นักเรียนชาวเขาที่อยู่ในหอพัก โรงเรียนแม่สะเรียงบริพัตรศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รุทธ์ สุขสำราญ. 2546. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการที่มีต่อการ ให้บริการของสำนักงานที่ดินในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

วงพัทตร์ ภูพันธ์ศรี และศิรินันท์ ดำรงผล. 2538. จิตวิทยาพัฒนาการประยุกต์ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วลีรัตน์ รักแตงาม. 2542. ความสัมพันธ์ระหว่างแผนการเลือกอาชีพกับความสนใจในอาชีพของ เด็กและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อผลการเลือกอาชีพของเด็กนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์แพทยศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตเวชศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาทิตา เอื้อเจริญ . 2545. ความต้องการและปัญหาการรับบริการสารสนเทศของนักศึกษาศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา

วิภาส ทองสุข. 2552. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทเกษ.

วิชัย กองอุดม. 2542. ศึกษาแรงจูงใจการเข้าศึกษาสายสามัญของนักศึกษา ศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียน อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิธาร ช่างทอง. 2538. **ค่านิยมในอาชีพของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วัชรีย์ ทรัพย์มี. 2531. **การแนะแนวในโรงเรียน.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ศิริบุรณ์ สายโกสุม. 2542. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศิริวรรณ เรื่องคณะ. 2541. **ผลของการจัดโปรแกรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อการวางแผนชีวิตและอาชีพ ของนักศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ในมหาวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สกุลรัตน์ พึ่งประดิษฐ์. 2550. **การสร้างโปรแกรมการวางแผนและอาชีพเพื่อพัฒนาการประเมินตนเองและการวางแผนการศึกษาและอาชีพสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศบดินทรเดชา.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สถิต วงศ์สุวรรณค์. 2527. **จิตวิทยาแนะแนว.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พีระพัทธนา.

สนธยา สวัสดิ์. 2537. **ปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2534 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สนิท กาญจนประดิษฐ์. 2548. **การออกกลางคันของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการศึกษานอกระบบ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. 2549. **คู่มือแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุวรรณค์ ชัยหมื่น. 2541. **ปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนวและการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แสงชัย ชัยจงเจริญสุข. **ทัศนคติต่อบริการแนะแนวอาชีพของเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ศึกษาบ้านกรุณา บ้านอุบะกษา และบ้านมุกิตา**. ม.ป.ท.

อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณี และทัศนาก ทองภักดี. 2538. **การศึกษานำร่องการตัดสินใจทางการศึกษา-อาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อรุณ อารี. 2539. **การตัดสินใจของนักศึกษาในการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นการศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา ผู้ใหญ่, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Chuenyane, Z.M. 1983. "Career Guidance Needs Assessment of Black Secondary School Student in the Transvaal Province of the Republic of South Africa". **International Journal for the Advancement of Counselling**. 6 (June 1983): 271 – 280.

Cox, S. H. 1996. **The Effectiveness of Career Planning Courses in Enhancing Career Decision- Making Self-Efficacy**. Dissertation Abstracts International. [CD-ROM (AAC 9709900)]. UMI Company. DAI-A 57/10 (April 1997): 4272.

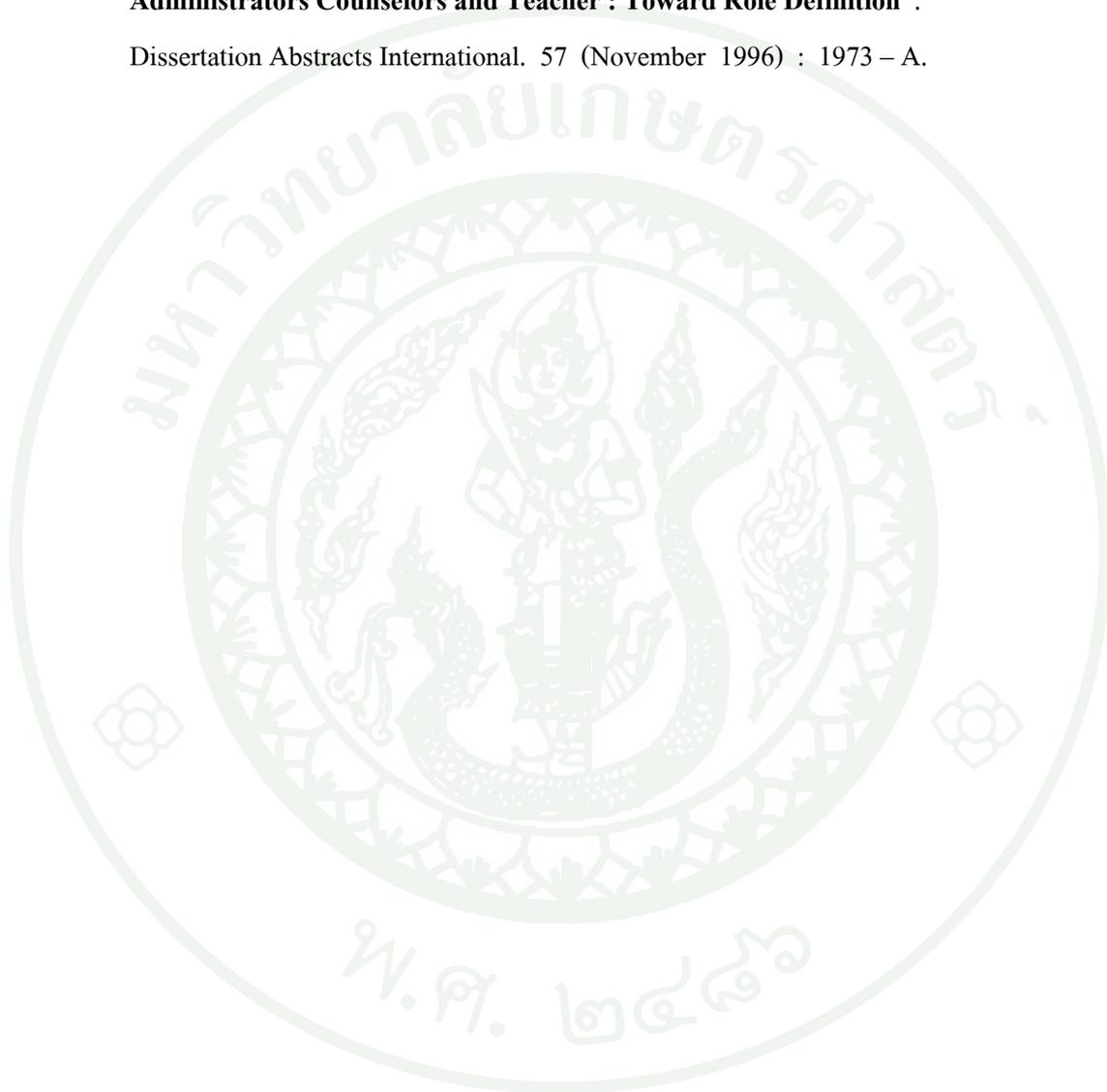
Hoffman , M.Y. 1971. "Graduate Students of Guidance Services : inThree Iowa Universities". **Dissertation Abstracts International**. 31(9): 4468-449-A. __

Magnuson and F. M. S. Starr. 2000. How Early is too Early to Being Life Career Planning?.

The Importance of the Elementary School Years. **Journal of Career Development**.
27(2): 89-101.

See, C.M. 1996. **“The Role of the Secondary School Counselor in Malaysia As Percived by
Administrators Counselors and Teacher : Toward Role Definition”**.

Dissertation Abstracts International. 57 (November 1996) : 1973 – A.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.ชัยฤทธิ์ โพนิศุวรรณ
ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผศ.ดร.วสันต์ ทองไทย
ตำแหน่งอาจารย์
สถานที่ทำงาน สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์วิเชียร โยมา
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางรัก
สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางรัก

(สำเนา)

ที่ ศธ.5013.109(อศ) / 088

ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

7 สิงหาคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้อำนวยการ กศน.เขตบางรัก

ด้วยนางสุรีย์ พิชาลี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ลาดกระบัง ภายใต้การควบคุมของ

1. ดร.สมภพ	สุวรรณรัฐ	ประธานกรรมการ
2. ดร.จินตนา	กาญจนวิสุทธิ	กรรมการวิชาเอก
3. รศ.ชนะ	วันหูน	กรรมการวิชาเอก

ในการทำวิจัยดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาของเครื่องมือ เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระสำคัญ ประเด็นต่างๆ ของเครื่องมือที่จะนำไปใช้ใน ขั้นตอนการวิจัยต่อไป ในการนี้ ภาควิชาฯ พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การบริหาร การศึกษาเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเอกชนโดยตรง จึงใคร่ ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับ ความ ต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ลาดกระบัง ทั้งนี้ เพื่อนิสิตจักได้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับการพิจารณาไปแก้ไข ปรับปรุงเครื่องมือ การวิจัยให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.พีรพงษ์ ทิพนาค)

หัวหน้าภาควิชาอาชีวศึกษา

ภาควิชาอาชีวศึกษา

โทร. 02-579-7143, 02-942-8200 ต่อ 1825

(สำเนา)

ที่ ศธ.5013.109(อศ) / 088

ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

7 สิงหาคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน รศ.ดร.ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ

ด้วยนางสุรีย์ พิชาลี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ลาดกระบัง ภายใต้การควบคุมของ

1. ดร.สมภพ	สุวรรณรัฐ	ประธานกรรมการ
2. ดร.จินตนา	กาญจนวิสุทธิ	กรรมการวิชาเอก
3. รศ.ชนะ	วันหูน	กรรมการวิชาเอก

ในการทำวิจัยดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาของเครื่องมือ เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระสำคัญ ประเด็นต่างๆ ของเครื่องมือที่จะนำไปใช้ใน ขั้นตอนการวิจัยต่อไป ในการนี้ ภาควิชาฯ พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การบริหาร การศึกษาเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเอกชนโดยตรง จึงใคร่ ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับ ความ ต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ลาดกระบัง ทั้งนี้ เพื่อ นิสิตจักได้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับการพิจารณาไปแก้ไข ปรับปรุงเครื่องมือ การวิจัยให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.พีรพงษ์ ทิพนาค)

หัวหน้าภาควิชาอาชีวศึกษา

ภาควิชาอาชีวศึกษา

โทร. 02-579-7143, 02-942-8200 ต่อ 1825

(สำเนา)

ที่ ศธ.5013.109(อศ) / 088

ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

7 สิงหาคม 2552

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ดร.วสันต์ ทองไทย

ด้วยนางสุรีย์ พิชาลี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ลาดกระบัง ภายใต้การควบคุมของ

1. ดร.สมภพ	สุวรรณรัฐ	ประธานกรรมการ
2. ดร.จินตนา	กาญจนวิสุทธิ	กรรมการวิชาเอก
3. รศ.ชนะ	วันหูน	กรรมการวิชาเอก

ในการทำวิจัยดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาของเครื่องมือ เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระสำคัญ ประเด็นต่างๆ ของเครื่องมือที่จะนำไปใช้ใน ขั้นตอนการวิจัยต่อไป ในการนี้ ภาควิชาฯ พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การบริหาร การศึกษาเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเอกชนโดยตรง จึงใคร่ ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับ ความ ต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ลาดกระบัง ทั้งนี้ เพื่อ นิสิตจักได้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับการพิจารณาไปแก้ไข ปรับปรุงเครื่องมือ การวิจัยให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.พีรพงษ์ ทิพนาค)

หัวหน้าภาควิชาอาชีวศึกษา

ภาควิชาอาชีวศึกษา

โทร. 02-579-7143, 02-942-8200 ต่อ 1825

(สำเนา)

ที่ ศธ.5013.109(อศ) / 103

ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

11 กันยายน 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการ กศน.เขตลาดกระบัง

ด้วยนางสุรีย์ พิษาลี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาอาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
“ความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
เขตลาดกระบัง” ภายใต้การควบคุมของ

1. ดร.สมภพ	สุวรรณรัฐ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร.จินตนา	กาญจนวิสุทธิ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
3. รศ.ชนะ	วันหนูน	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการทำวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องเก็บข้อมูลการวิจัย
โดยการใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และนิตจกนำข้อมูลไปวิเคราะห์ สังเคราะห์
เรียบเรียงสรุปการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร.พีรพงษ์ ทิพนาค)

หัวหน้าภาควิชาอาชีวศึกษา

ภาควิชาอาชีวศึกษา

โทร. 02-579-7143, 02-942-8200 ต่อ 261,262

โทรสาร 02-579-0203

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง ความต้องการบริการแนะแนวสำหรับนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มี 4 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการบริการแนะแนวของศูนย์การศึกษานอกระบบ และ
การศึกษา

ตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบริการแนะแนว
นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง ความต้องการบริการแนะแนวสำหรับนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความหรือเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้ตาม

ความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 25 ปี

26 – 30 ปี

31 – 35 ปี

36 ปีขึ้นไป ระบุ.....ปี

3. อาชีพ

รับราชการ

รับจ้าง

ค้าขาย

อื่น ๆ ระบุ.....

4.ระดับการขั้นสุดท้ายศึกษาก่อนเข้าศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
เขตลาดกระบัง

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยจิตลักษณะของนักศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับลักษณะของนักศึกษามากที่สุด

- 5 หมายถึง สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักศึกษามากที่สุด
- 4 หมายถึง สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักศึกษามาก
- 3 หมายถึง สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักศึกษาปานกลาง
- 2 หมายถึง สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักศึกษาน้อย
- 1 หมายถึง สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักศึกษาน้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความสอดคล้อง				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์					
1	ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของความสำเร็จในการเรียนและอาชีพ					
2	ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายในการเรียนและการทำงาน					
3	ข้าพเจ้าสามารถวางแผนการเรียนและอาชีพได้					
4	ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ					
5	ข้าพเจ้ามีความอดุสาหะไปให้ถึงเป้าหมายความสำเร็จในชีวิต					
	ความเชื่อมั่นในตนเอง					
6	ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพด้วยตนเองได้					
7	ข้าพเจ้าภูมิใจในการเรียนหรือการประกอบอาชีพของตนเอง					
8	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นเรียนหรือทำงานให้สำเร็จด้วยความสามารถของตนเอง					
9	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการตัดสินใจของข้าพเจ้ามีเหตุผลและถูกต้อง					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความสอดคล้อง				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
10	ข้าพเจ้ามีความนับถือในตนเอง					
	การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค					
11	ข้าพเจ้าสามารถมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาได้					
12	ข้าพเจ้าสามารถยอมรับสภาพปัญหาที่แท้จริงของตนเองได้					
13	ข้าพเจ้ารู้ระดับความสามารถตนเองในการเรียนหรือทำงาน					
14	ข้าพเจ้าสามารถปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองได้					
15	ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาคะเรียนและการทำงานได้ด้วยตนเอง					
	ทัศนคติต่อการแนะแนว					
16	บริการแนะแนวช่วยให้ข้อมูลในการศึกษาต่อและเลือกประกอบอาชีพของข้าพเจ้าได้					
17	บริการแนะแนวช่วยให้แนวทางและตัดสินใจแก้ปัญหาคะเรียนและการทำงานของข้าพเจ้าด้วยตนเองได้					
18	บริการแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้					
19	บริการแนะแนวช่วยพัฒนาศักยภาพและบุคลิกภาพของตนเองได้					
20	บริการแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้ามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและอาชีพทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการบริการแนะแนวของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

- 5 หมายถึง ต้องการมากที่สุด
 4 หมายถึง ต้องการมาก
 3 หมายถึง ต้องการปานกลาง
 2 หมายถึง ต้องการน้อย
 1 หมายถึง ต้องการน้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
	บริการสนเทศ					
1	มีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพ					
2	มีการจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพ					
3	มีบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพเคลื่อนที่					
4	มีการเชิญวิทยากรหรือหรือศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาบรรยาย					
5	มีนิทรรศการเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ					
	บริการให้คำปรึกษา					
6	มีห้องแนะแนวที่ให้คำปรึกษาโดยเฉพาะ					
7	มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านแนะแนวโดยเฉพาะ					
8	มีบริการให้คำปรึกษาปัญหาการเรียน และอาชีพ					
9	มีบริการให้คำปรึกษาด้านปัญหาส่วนตัวและสังคม					
10	มีบริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพ					

การหาความตรงของเครื่องมือ (IOC)

ข้อ- ที่	รายการ	กรรมการ			R	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์					
1	ข้าพเจ้าเห็นความสำคัญของความสำเร็จในการเรียนและอาชีพ	1	1	1	3	1
2	ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายในการเรียนและการทำงาน	1	1	1	3	1
3	ข้าพเจ้าสามารถวางแผนการเรียนและอาชีพได้	1	1	1	3	1
4	ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	1	1	1	3	1
5	ข้าพเจ้ามีความอดสาหะไปให้ถึงเป้าหมายความสำเร็จในชีวิต	1	0	1	2	0.7
	ความเชื่อมั่นในตนเอง					
6	ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกเรียนหรือเลือกอาชีพด้วยตนเองได้	1	1	1	3	1
7	ข้าพเจ้าภูมิใจในการเรียนหรือการประกอบอาชีพของตนเอง	1	1	1	3	1
8	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นเรียนหรือทำงานให้สำเร็จด้วยความสามารถของตนเอง	1	1	1	3	1
9	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการตัดสินใจของข้าพเจ้ามีเหตุผลและถูกต้อง	1	1	1	3	1
10	ข้าพเจ้ามีความนับถือในตนเอง	0	1	1	2	0.7
	การรับรู้ปัญหาและอุปสรรค					
11	ข้าพเจ้าสามารถมองเห็นปัญหาและแก้ปัญหาได้	1	1	1	3	1
12	ข้าพเจ้าสามารถยอมรับสภาพปัญหาที่แท้จริงของตนเองได้	1	0	1	2	0.7
13	ข้าพเจ้ารู้ระดับความสามารถตนเองในการเรียนหรือทำงาน	1	1	1	3	1

ข้อ ที่	รายการ	กรรมการ			R	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
14	ข้าพเจ้าสามารถปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองได้	1	1	0	2	0.7
15	ข้าพเจ้าสามารถแก้ปัญหาการเรียนและการทำงานได้ด้วยตนเอง	1	1	1	3	1
	ทัศนคติต่อการแนะแนว					
16	บริการแนะแนวช่วยให้ข้อมูลในการศึกษาต่อและเลือกประกอบอาชีพของข้าพเจ้าได้	1	0	1	2	0.7
17	บริการแนะแนวช่วยให้แนวทางและตัดสินใจแก้ปัญหาการเรียนและการทำงานของข้าพเจ้าด้วยตนเองได้	1	1	1	3	1
18	บริการแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้าตัดสินใจเลือกศึกษาต่อและเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้	0	1	1	2	0.7
19	บริการแนะแนวช่วยพัฒนาศักยภาพและบุคลิกภาพของตนเองได้	1	1	1	3	1
20	บริการแนะแนวช่วยให้ข้าพเจ้ามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและอาชีพทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข	1	0	1	2	0.7

ข้อ ที่	รายการ	กรรมการ			R	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	บริการสนเทศ					
1	มีการจัดทำเอกสารคู่มือเกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพ	1	1	1	3	1
2	มีการจัดทำปฏิทินที่เกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษาและอาชีพ	1	1	1	3	1
3	มีบริการแนะนำการศึกษาและอาชีพเคลื่อนที่	1	1	1	3	1
4	มีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญที่ประสบความสำเร็จมาบรรยาย	1	0	1	3	0.7
5	มีนิทรรศการเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ	1	1	1	2	1
	บริการให้คำปรึกษา					
6	มีห้องแนะแนวที่ให้คำปรึกษาโดยเฉพาะ	0	1	1	2	0.7
7	มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านแนะแนวโดยเฉพาะ	1	1	1	3	1
8	มีบริการให้คำปรึกษาปัญหาการเรียนและอาชีพ	1	1	1	3	1
9	มีบริการให้คำปรึกษาด้านปัญหาส่วนตัวและสังคม	1	1	1	3	1
10	มีบริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาต่อและการเลือกประกอบอาชีพ	1	1	1	3	1
	บริการจัดวางตัวบุคคล					
11	มีการจัดสอนเสริมในวิชาที่เรียนไม่เข้าใจ	1	1	1	3	1
12	มีการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาที่ยากจน	1	0	1	2	0.7
13	มีการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครงานและแหล่งงาน	1	1	1	3	1
14	มีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ	1	1	0	2	0.7
15	มีการจัดหางานให้ทำระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่	1	1	1	3	1

** ค่า IOC 0.5 – 1.00 ถึงจะใช้ได้

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสุรีย์ พิชาลี
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 25 ธันวาคม 2514
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บริหารทั่วไป) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2546 กศน.เขตลาดกระบัง
ประวัติการทำงาน	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยเขตลาดกระบัง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	